

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัยแบ่งเป็น 5 ตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 การศึกษา สังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
- ตอนที่ 2 การสร้างและการพัฒนารูปแบบ
- ตอนที่ 3 การตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ
- ตอนที่ 4 การยืนยันรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ตอนที่ 5 การบูรณาการเป็นรูปแบบ

ตอนที่ 1 การศึกษา สังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัยศึกษา สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระผู้ทรงเป็นแบบอย่างแก่พสกนิกรได้พระราชทานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่พสกนิกรทุกหมู่เหล่า โดยเฉพาะนักศึกษาเพื่อนำไปพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และได้กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ นำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ กรอบการสัมภาษณ์มีเนื้อหาครอบคลุมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้มีการสังเคราะห์บูรณาการเข้ากับหลักการพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษามีเนื้อหาครอบคลุม (1) การเรียนรู้เพื่อรู้ (2) การเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ (3) การเรียนรู้เพื่อเป็นพลเมืองที่ดี (4) การเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และ (5) การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม ซึ่งมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัว โดยมีเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม อย่างบูรณาการกัน โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบได้แก่ (1) หลักการเหตุผล (2) วัตถุประสงค์ (3) สารสำคัญหรือเนื้อหาสาระของรูปแบบครอบคลุม การพัฒนาตนเองในการศึกษาด้วยการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ การเรียนรู้เพื่อเป็นพลเมืองที่ดี การเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม ซึ่งมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นกระบวนการบูรณาการกัน

ตอนที่ 2 การสร้างและการพัฒนารูปแบบ

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษา การสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาสร้างหรือร่างเป็นรูปแบบและได้ร่างรูปแบบซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

หลักการและเหตุผลของรูปแบบ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาตนเองของพสกนิกรทุกหมู่เหล่า ไม่ว่าจะเป็นพสกนิกรที่อยู่ในภาครัฐ เอกชน ภาคธุรกิจ ภาคเกษตรกร หรือภาคการศึกษา โดยเฉพาะในภาคการศึกษาซึ่งอาจจะเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับอาชีวะหรือระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน หากพิจารณาถึงการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองของนักศึกษาถือว่าเป็นสิ่งที่สมควรอย่างยิ่ง เพราะการดำเนินชีวิตของนักศึกษาที่อยู่วัยศึกษาเล่าเรียน ย่อมจำเป็นต้องตระหนักถึงฐานะทางเศรษฐกิจของนักศึกษาเอง

โดยจำเป็นต้องดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ ใช้หลักเหตุผล พยายามสร้างภูมิคุ้มกันในตัวโดยศึกษาเล่าเรียนให้รู้สึกและเข้าใจในศาสตร์ที่ตนเองศึกษา ย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองในการได้งานทำ จึงเป็นเกราะสร้างภูมิคุ้มกันโดยมีความมั่นคงในชีวิตในอนาคต อีกทั้งจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนคือมีความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรมได้แก่ความซื่อสัตย์ สุจริต มีสติปัญญา ขยัน อดทน แบ่งปัน เป็นต้น แต่การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าวมาประยุกต์เพื่อพัฒนาตนเองยังไม่มีรูปแบบ ยังไม่มีแนวทางของการปฏิบัติที่ชัดเจน จึงควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาตนเองของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้เพราะว่าหากมีรูปแบบที่ชัดเจน ก็ย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ เพราะจะมีแนวทาง มีหลักปฏิบัติ มีวิธีการปฏิบัติ รวมทั้งย่อมก็ให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

รูปแบบของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาตนเองของนักศึกษาจึงจำเป็นต้องเริ่มจากการพัฒนาตนเองด้วยการแสวงหาความรู้ใส่ตัวเอง ถือว่าเป็นการพัฒนาตนเองในการศึกษาด้วยการเรียนรู้เพื่อรู้ คือ รู้สาระที่เป็นเนื้อหาวิชาอย่างแจ่มแจ้ง ตลอดจนการสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาวิชาที่ศึกษา อีกทั้งมีทักษะ มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาที่นักศึกษาได้ศึกษาอย่างแจ่มแจ้งชัดเจน เพื่อนำความรู้ความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติด้วยการประกอบอาชีพอย่างสุจริต การพัฒนาตนเองเพื่อการเรียนรู้เพื่อรู้ อาจเริ่มจากการฝึกการสังเกต การตั้งใจฟัง การฝึกการตั้งคำถาม การฝึกการวิจย ฝึกเชื่อมโยงบูรณาการ หรือแม้กระทั่งการฝึกการเขียน เป็นต้น ซึ่งเป็นการพัฒนาตนเองเพื่อการเรียนรู้เพื่อรู้ ซึ่งเป็นการพัฒนาตนเองของนักศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้ด้วยอาศัยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐาน

การพัฒนาตนเองในการศึกษาด้วยการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ ก็เป็นกระบวนการ เป็นวิธีการ เป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปแบบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ด้วยเหตุผลว่าหากทุกคนรู้หลักวิชาการ คือ รู้ทฤษฎี หลักการ หรือหลักวิชาที่ดีแล้ว ย่อมนำความรู้ที่ได้ศึกษาเรียนรู้มานั้นนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องแม่นยำ เป็นผู้ที่มีความรู้อย่างแจ่มแจ้ง ชัดเจนในสาขาวิชาที่ได้ศึกษามา ย่อมได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ดี มีความคิดดี และปฏิบัติดี ซึ่งจะสามารถใช้ความรู้เป็นที่พักพิงของตนเอง เป็นที่พักพิงของสังคม เป็นที่พักพิงของประเทศชาติได้ เพราะประเทศชาติต้องการคนที่มีความรู้ดี ปฏิบัติดี ความรู้ดีที่ผู้สำเร็จการศึกษาออกไปจากรั้วมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาที่เรียกว่าเป็นบัณฑิต ย่อมได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่รู้ลึกในศาสตร์ที่ตนเองได้ศึกษา

การพัฒนาตนเองในการศึกษาด้วยการเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เป็นรูปแบบวิธีการ หรือมีแนวทางปฏิบัติที่นักศึกษาซึ่งอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา จำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาถือว่าเป็นสังคมวิชาการ เป็นสังคมของผู้ที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ เมื่อบุคคลได้เข้ามาเป็นนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาแล้ว นักศึกษาจะต้องดำเนินชีวิตในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมอุดมศึกษาด้วยการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน เป็นผู้ที่ต้องแสวงหาความรู้ เพื่อที่จะนำความรู้ไปพัฒนาตนเอง โดยมีความเชื่อมั่นว่าหากผู้ที่มีความรู้แล้ว ย่อมดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

การพัฒนาตนเองในการศึกษาด้วยการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสำคัญในแง่ว่าตนเองและสังคม ควรจะมีการเปลี่ยนแปลง หรือปรับเปลี่ยนเพื่อให้มีสิ่งใหม่ ๆ มีการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดของตนเอง เพื่อเป็นการสร้างสรรค์พัฒนาตนเอง และสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสังคม โดยมองในมิติที่ว่าหากตนเองมีการเปลี่ยนไปในทางที่ดีเป็นอันดับแรก สังคมย่อมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพราะว่าหน่วยของสังคมที่สำคัญก็คือปัจเจกบุคคลของสังคมนั้นเอง นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาถือว่าเป็นปัจเจกบุคคลที่ต้องเปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ถูกที่ควร หรือเปลี่ยนแปลงโดยการพัฒนาปรับปรุงตนเองให้เป็นคนดี คนเก่ง และเป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขแล้ว ถือได้ว่าสังคมแห่งนั้นได้ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า เป็นทรัพยากรบุคคลตาม

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ เป็นคนดีในแง่รู้จักและปฏิบัติตามหลักความพอประมาณ เป็นคนเก่งเพราะรู้จักการใช้หลักเหตุผลกับตนเองและผู้อื่น เป็นผู้ที่อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขเพราะว่า มีการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเองด้วยอาศัยความรู้ในวิทยาการสาขาต่าง ๆ ก่อให้เกิดความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง และมีคุณธรรมจริยธรรมคือความซื่อสัตย์สุจริต เอื้อเฟื้อ อดทน เป็นต้น ทรัพยากรบุคคล ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคมถือว่าเป็นมิติที่นำไปสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นการพัฒนาเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคมด้วยถือว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นการพัฒนาคุณภาพที่สำคัญมากในยุคปัจจุบัน ทั้งนี้ เพราะว่าคุณค่าที่อยู่ในสังคมย่อมมีการเปลี่ยนแปลง คือพัฒนาตนเองให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าโดยอยู่ในสังคมที่ได้ยึดถือหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเพื่อพัฒนาตนเองในฐานะที่เป็นนักศึกษา จึงเป็นสังคมพลวัต (Social Dynamic) เป็นสังคมอุดมปัญญา มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

1. เพื่อค้นหาหลักการ วิธีการ หรือแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นรูปแบบสำหรับการพัฒนาตนเองของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อเสนอหลักการ วิธีการ หรือแนวปฏิบัติที่เป็นรูปแบบแก่สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาใช้เป็นหลักการ วิธีการ หรือแนวปฏิบัติสำหรับพัฒนานักศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา

สาระสำคัญของรูปแบบ

สาระสำคัญของรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีองค์ประกอบการพัฒนาตนเอง คือ (1) ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้ (2) ด้านการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ (3) ด้านการเรียนรู้เพื่อเป็นพลเมืองที่ดี (4) ด้านการเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และ (5) ด้านการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม โดยมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละองค์ประกอบ มีสาระสำคัญดังนี้

ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to Know) เป็นหลักการ วิธีการ แบบฉบับ แบบอย่างหรือระบบที่เป็นกระบวนการอันเป็นแบบการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับหรือเป็นต้นแบบอันเป็นหลักการดำเนินชีวิตนักศึกษา หรือกระบวนการยกระดับตนเองด้วยการเรียนรู้เพื่อรู้สิ่งใหม่ โดยเฉพาะการเรียนรู้ด้านความพอประมาณ การมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน โดยมีเงื่อนไขความรู้ คือรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และเงื่อนไขคุณธรรมคือซื่อสัตย์ สุจริต สติปัญญา ขยัน อดทน แบ่งปันซึ่งนักศึกษามีการเรียนรู้เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต อันเป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเรียนรู้เพื่อนำไปเป็นเครื่องมือสร้างความเข้าใจโลกการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจแนวคิดและประเด็นปัญหาใหม่ ๆ อย่างยั่งยืน มีสาระสำคัญคือ (1) มีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของสาขาวิชาชีพตามหลักสูตรที่มีการผสมผสานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) มีความรู้ความเข้าใจในหลักการเหตุผลอันเป็นแก่นสาระสำคัญของสาขาวิชาชีพตามหลักสูตร (3) มีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของสาขาวิชาชีพตามหลักสูตรที่ศึกษา (4) มีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการศึกษาเรียนรู้ของตนเองอย่างเหมาะสมพอเพียงเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ (5) มีการวางแผนการศึกษาของตนเองเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตามหลักสูตร (6) มีเทคนิควิธีการศึกษาเนื้อหาของแต่ละรายวิชาในสาขาวิชาชีพตามหลักสูตรอย่างมีเป้าหมาย (7) มีความรู้ความเข้าใจแก่นสาระสำคัญด้านความรู้ทางวิชาชีพและด้านคุณธรรมจริยธรรมของวิชาชีพ (8) มีการวางแผนหรือคาดหวังในการนำความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาชีพไปใช้ในการแสวงหางานทำ (9) มีความคาดหวังในการนำความรู้ความเข้าใจแก่นสาระสำคัญ

ของสาขาวิชาชีพไปประยุกต์ใช้ ในการทำงานอย่างมีเหตุผล (10) มีการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองด้วย การศึกษารายวิชาของสาขาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติอย่างครบถ้วนตามหลักสูตร (11) มีการสร้าง ภูมิคุ้มกันให้กับตนเองโดยใช้ทักษะทางปัญญา เช่น การฝึกสังเกต การฟัง การจดบันทึก การนำเสนอ ข้อมูล (12) มีการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองโดยเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมความรู้ ความดี เพื่อพัฒนาทักษะที่สถาบันจัดให้ทุกครั้ง (13) มีการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองด้วยการติดตาม ความก้าวหน้าของสาขาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (14) มีการคาดหวังตำแหน่งงานที่สอดคล้องกับสาขาวิชาชีพ ตามหลักสูตรหลังสำเร็จการศึกษา (15) มีความรู้ที่เป็นหลักการ ทฤษฎีอันเป็นองค์ความรู้ในสาขาวิชาชีพ ที่ศึกษา (16) มีความรู้จากผลการวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้วนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ (17) มีความรู้เฉพาะด้านเพื่อพัฒนาต่อยอดรวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาในวิชาชีพที่ศึกษา (18) มีการเรียนรู้ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต (19) มีการเรียนรู้ทักษะ ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศรวมทั้งใช้ในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม (20) มีการเรียนรู้รวมทั้งใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ (21) มีการเรียนรู้รวมทั้งใช้ข้อมูลทางสถิติหรือ คณิตศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหอย่างเหมาะสม (22) มีการใช้เงื่อนไขความรู้ในสาขาวิชาอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง ไม่ประมาท (23) มีความรู้ความสามารถในการจัดการปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมในสาขา วิชาชีพ (24) มีความรู้ความเข้าใจรวมทั้งปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ (25) มีความรู้ ความเข้าใจในในกฎระเบียบ ข้อบังคับนำไปสู่การปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น

ด้านการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ (Learning to Do) เป็นหลักการ วิธีการ แบบฉบับ

แบบอย่างหรือระบบที่เป็นกระบวนการอันเป็นแบบการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับหรือเป็นต้นแบบอันเป็น หลักการดำเนินชีวิตของนักศึกษาหรือกระบวนการยกระดับตนเองด้วยการลงมือเป็นผู้ปฏิบัติโดยการเป็น นักคิดไปพร้อม ๆ กัน มีความเข้าใจในสิ่งที่ได้ปฏิบัติอันมีพื้นฐานจากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความก้าวหน้าให้กับตนเอง สังคมโลกและท้องถิ่น การแสวงหาความรู้ในด้านเทคนิควิธีการและ ฝึกฝนในวิชาชีพตลอดเวลา มีการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในฐานะเป็นนักศึกษา รวมทั้ง มีการสร้างศักยภาพที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างสร้างสรรค์และรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมด้วยการวางแผนพัฒนา ตนเอง การดำเนินการปฏิบัติ มีการตรวจสอบประเมินตนเองอย่างมุ่งมั่น รวมทั้งมีการนำผลการตรวจสอบ ประเมินตนเองมาปรับปรุงพัฒนาตนเองตลอดเวลา มีสาระสำคัญคือ (1) มีองค์ความรู้ที่เป็นหลักการ ทฤษฎีในสาขาวิชาชีพอย่างเพียงพอเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางสู่ การปฏิบัติ (2) มีการนำความรู้ที่เป็น หลักการ ทฤษฎีมาเป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ (3) มีการดำเนินการตามขั้นตอน ของแผนโดยอาศัยหลักการ ทฤษฎีในสาขาวิชาชีพของหลักสูตรอย่างเชี่ยวชาญ (4) มีการศึกษา ทดสอบ สื่อ วัสดุอุปกรณ์เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญก่อนลงมือปฏิบัติ (5) มีการศึกษาสาเหตุของสภาพปัญหา ในสาขาวิชาชีพที่ศึกษาให้เข้าใจอย่างชัดเจนก่อนลงมือปฏิบัติ (6) มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่เป็น สภาพปัญหาในสาขาวิชาชีพที่ศึกษาแล้วนำมาเป็นหลักการสู่การปฏิบัติ (7) มีการนำผลของการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาปฏิบัติเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง (8) มีการสร้างภูมิคุ้มกันโดยอยู่ภายใต้การให้ คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิดเมื่อมีการฝึกภาคปฏิบัติในสาขาวิชาชีพ (9) มีการสร้าง ภูมิคุ้มกันให้กับตนเองโดยยึดถือกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดในการฝึกภาคปฏิบัติในสาขาวิชาชีพ (10) มีการ ใช้อุปกรณ์ป้องกันเพื่อความปลอดภัยเมื่อมีการฝึกภาคปฏิบัติในสาขาวิชาชีพ (11) มีการปฏิบัติตน โดยอาศัยเงื่อนไขความรู้ที่รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ดำรงตนอยู่ในความไม่ประมาททุกเรื่อง (12) มีการ ปฏิบัติตนโดยอาศัยกฎระเบียบของความปลอดภัยในสาขาวิชา (13) มีการปฏิบัติตนโดยอาศัยเงื่อนไข คุณธรรมคือซื่อสัตย์ สุจริต มีสติปัญญา ขยัน อดทน แบ่งปัน (14) มีการประเมินผลของตนเองใน ภาคปฏิบัติตามหลักการ ทฤษฎีในสาขาวิชาชีพ (15) มีการนำผลการประเมินตนเองมาพัฒนาปรับปรุง องค์ความรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ด้านการเรียนรู้เพื่อเป็นพลเมืองที่ดี (Learning to Be) เป็น หลักการ วิธีการ แบบฉบับ แบบอย่างหรือระบบที่เป็นกระบวนการอันเป็นแบบการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับหรือเป็นต้นแบบอันเป็น หลักการดำเนินชีวิตนักศึกษาหรือกระบวนการยกระดับตนเองด้วยการปฏิบัติตนหรือการสร้างความตระหนักในตนเองในฐานะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นผู้ปฏิบัติ ซึ่งมีความสำคัญและสามารถกำหนดผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต การกระตุ้นให้ทรัพยากรมนุษย์ค้นพบและทดลองสิ่งใหม่ ๆ การแสวงหาคคุณค่าร่วมกันอันเป็นคุณค่าสากลของความเป็นมนุษย์ การพัฒนาบุคลิกภาพ พัฒนาอัตลักษณ์ สร้างความรู้ให้เกิดแก่ตนเองและการเติมเต็มความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น การเป็นผู้มีความสามารถที่จะกระทำการใด ๆ ด้วยความเป็นตัวของตัวเอง มีความรับผิดชอบและมีความยุติธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน หรือเป็นผู้มีสุขภาพ สามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของระบบอุปถัมภ์ เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา เคารพกฎหมาย ใช้กติกาในการแก้ปัญหา รวมทั้งรับผิดชอบต่อสังคม ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม รวมทั้งมีคุณธรรมพื้นฐานได้แก่ความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจ ทั้งนี้ ได้ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐาน มีสาระสำคัญคือ (1) มีการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเพื่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (2) มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถพึ่งพาตนเองได้ (3) มีการใช้หลักเหตุผลโดยการมองผู้อื่นว่าเป็นผู้มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ (4) มีการใช้สิทธิเสรีภาพไปในทางสร้างสรรค์เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองและสังคม (5) มีความระมัดระวังที่จะไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น (6) มีความเคารพในความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนารวมทั้งพื้นฐานทางสังคมของผู้อื่น (7) มีการเคารพกติกา เคารพกฎหมายด้วยการปฏิบัติตามกฎ กติกา กฎหมายโดยไม่เลือกชั้นวรรณะ (8) มีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมจริยธรรมได้แก่ การมีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี (9) มีการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา (10) มีความกตัญญูรู้คุณ รวมทั้งตอบแทนบุญคุณต่อผู้มีพระคุณ (11) มีส่วนร่วมในการคิด ร่วมทำ รวมทั้งร่วมรับผิดชอบต่ออันเป็นการพัฒนาตนเอง (12) มีความตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโดยเคารพในความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพ กติกา ไม่แก้ปัญหาด้วยความรุนแรง (13) มีจิตสาธารณะโดยมีความกระตือรือร้นที่จะร่วมขับเคลื่อนสังคม ด้วยความรับผิดชอบ (14) มีทักษะทางปัญญาโดยมีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ ความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่าง ๆ (15) มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยมีความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีความสามารถในการวางแผน รวมทั้งรับผิดชอบ (16) มีการสร้างสรรค์งานหรือประดิษฐ์ด้วยเทคนิค วิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นการพึ่งพาตนเองได้ (17) มีการสร้างแรงบันดาลใจให้ตนเองหรือผู้อื่นให้ค้นพบ สิ่งใหม่ ๆ อันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง

ด้านการเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (Learning to Live together) เป็นหลักการ วิธีการ แบบฉบับ แบบอย่างหรือระบบที่เป็นกระบวนการอันเป็นแบบการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับหรือเป็น ต้นแบบอันเป็นหลักการดำเนินชีวิตนักศึกษาหรือกระบวนการยกระดับตนเองด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วม การสร้าง ความร่วมมือกับผู้อื่นในสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรมหรือในวัฒนธรรมร่วมสมัย มีการพัฒนา ความเข้าใจบุคคลอื่น รวมทั้งความเข้าใจในประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ ในคุณค่าของตน และของสังคมอื่น การสร้าง ความอดทน การให้ความเคารพ การต้อนรับหรือแม้แต่การให้การยอมรับ บุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้าน ความคิด ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรม มีการสร้างความรับผิดชอบต่อ อย่างสร้างสรรค์ต่อความหลากหลายทาง วัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคมรอบโลก การสร้างศักยภาพ เพื่อพร้อมรับสถานการณ์ พร้อมรับภาวะกดดัน ภาวะข้อ ขัดแย้งหรือภาวะคับขันทุกชนิด มีสาระสำคัญ คือ (1) มีการเรียนรู้ในการเข้าสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม (2) มีการเรียนรู้พฤติกรรมของคน

ในสังคม รวมทั้งสร้างความตระหนักในความสามัคคี (3) มีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ความต้องการของสังคม รวมทั้งนำมาพัฒนาเป็นความรู้ของตนเอง (4) มีการพัฒนาศักยภาพในเชิงวิเคราะห์ เพื่อสร้างสรรค์สังคมให้เป็นสังคมน่าอยู่ (5) มีการพัฒนาศักยภาพในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของคนในสังคมโดยใช้หลักสันติวิธี (6) มีการสร้างความตระหนักในสิทธิของตนเองรวมทั้งให้ความเคารพสิทธิของผู้อื่น (7) มีการเรียนรู้ด้วยการสำรวมกาย วาจา รวมทั้งมีจิตอาสาเพื่อสร้างความเป็นหุ้นส่วนอย่างสร้างสรรค์ของสังคม (8) มีการเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมั่นคง อย่างยั่งยืน อย่างมีความสุขด้วยการให้อภัย รวมทั้งให้การยอมรับซึ่งกันและกัน (9) มีการเรียนรู้จุดมุ่งหมายของสังคมโดยเฉพาะรู้จักรักษาผลประโยชน์ของสังคมอันเป็นผลประโยชน์ของส่วนรวม (10) มีการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน รวมทั้งความเข้าใจในประวัติศาสตร์ ความเชื่อในคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณี (11) มีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ พร้อมรับภาวะกดดัน ภาวะข้อขัดแย้งหรือภาวะคับขันทุกชนิดในสังคม (12) มีการเรียนรู้ด้วยการฝึกจิตคิดสร้างสรรค์เป็นการสร้างความร่วมมือร่วมใจกันในการทำกิจกรรม เช่น กิจกรรมสโตนิกศึกษา กิจกรรมเชียร์ (13) การเรียนรู้ด้วยการฝึกจิตอาสาทำกิจกรรมเป็นลักษณะกิจกรรมที่ทำด้วยความเต็มใจ (14) การเรียนรู้ด้วยการฝึกเสียสละโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ เช่น การขึ้นอาสาไปทำงานร่วมกับผู้อื่น การอาสาช่วยเหลือสังคมให้เกิดความยุติธรรม (15) การเรียนรู้ด้วยการฝึกจิตคิดผูกมิตรสัมพันธ์เป็นการสร้างมิตรไมตรีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

ด้านการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม (Learning to Transform Oneself and Society) เป็นหลักการ วิธีการ แบบฉบับ แบบอย่างหรือระบบที่เป็นกระบวนการอันเป็นแบบการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับหรือเป็นต้นแบบอันเป็นหลักการดำเนินชีวิตนักศึกษาหรือกระบวนการยกระดับตนเองด้วยการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคมไปในทางที่ดี ในทางสร้างสรรค์ เป็นลักษณะการศึกษาเพื่อสร้างความยั่งยืน โดยมีหลักการเพื่อปรับเปลี่ยนตนเองและสังคมให้ตระหนักว่าปัจเจกบุคคลที่ทำงานอย่างอิสระหรือทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถปรับเปลี่ยนโลกได้ โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนให้เป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนสังคม และการศึกษาที่มีคุณภาพ ประกอบด้วยคุณค่าของการศึกษาที่เกิดจากพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะการปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เป็นอารมณ์หรือเป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับเปลี่ยนวิธีคิด ปรับเปลี่ยนสังคมระดับประเทศ สังคมโลกให้เป็นสังคมที่น่าอยู่อย่างยั่งยืน มีสาระสำคัญคือ (1) มีการเปลี่ยนแปลงตนเองโดยการปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต (2) มีความกตัญญูรู้คุณผู้ปกครอง ครูอาจารย์ (3) การเป็นผู้มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ ต่อครู อาจารย์ (4) มีการแสดงความรอบรู้ด้วยการสร้างสรรค์งานผ่านกระบวนการใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม (5) มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้วยการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย (6) มีการปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ กฎระเบียบของสถาบัน ของสังคมอย่างเคร่งครัด (7) มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำโดยมีเงื่อนไขความรู้และคุณธรรมกำกับตลอดเวลา (8) มีการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า รวมทั้งเพิ่มคุณค่าจากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด (9) มีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติของชาติโดยตระหนักเสมอว่าตนเองเป็นเจ้าของ (10) มีการพัฒนาตนเองให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ (11) มีความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยให้การยอมรับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปในทางสร้างสรรค์ (12) มีความสามารถเผชิญสภาพปัญหาของสังคม รวมทั้งพร้อมเผชิญหน้าในการแก้ไขด้วยอาศัยหลักเหตุผล (13) มีความรู้เท่าทันสถานการณ์ด้านการเมือง โดยรู้จักแยกแยะคนดีหรือคนไม่ดีด้วยการสนับสนุนคนดีให้ปกครองบ้านเมือง (14) มีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ทางด้านการเมืองในฐานะเป็นนักศึกษาซึ่งเป็นเยาวชนที่จะเป็นผู้พัฒนาชาติในอนาคต (15) มีการพัฒนาตนเองให้สามารถชี้แนะ เสนอแนะ แยกแยะสิ่งที่ถูกต้องออกจากสิ่งที่ไม่ถูกต้องของสังคม

แนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ

แนวทางการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ โดย (1) นำไปพัฒนาเป็นดัชนีบ่งชี้คุณภาพของการพัฒนาตนเองของนักศึกษาในสถาบันการศึกษาทุกแห่ง (2) นำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับฝ่ายกิจการนักศึกษา โดยอาจจัดเป็นโครงการฝึกอบรม เข้าค่าย ศึกษาดูงาน หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะสามารถขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรูปธรรม (3) นำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมนักศึกษาโดยเน้นที่กระบวนการเรียนรู้ (4) นำไปพัฒนาเป็นคู่มือการพัฒนาตนเองของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น (5) นำไปสู่การวางแผนการจัดการเรียนการสอน โดยสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้อยู่ในทุกหลักสูตร (6) นำไปสู่การดำเนินการฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ เช่น ฝึกการฟัง การสังเกต การตั้งคำถาม การฝึกค้นหาคำตอบหรือการฝึกการวิจัย เป็นต้น (7) นำไปสู่การดำเนินการเพิ่มแนวทางหรือหลักปฏิบัติไว้ในรายวิชาหรือในหลักสูตร หรือเน้นการจัดกิจกรรม เช่น การประหยัด การออมเงิน เป็นต้น (8) นำไปสู่การดำเนินการฝึกปฏิบัติหรือสร้างแบบจำลองเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เช่น ฝึกหัดการเลือกตั้ง ฝึกหัดแสดงความคิดเห็น เป็นต้น (9) นำไปสู่การดำเนินการฝึกอบรมหรือฝึกเพื่อให้เป็นผู้ที่มีจิตอาสา มีจิตสาธารณะโดยการบำเพ็ญตนช่วยเหลือสังคม (10) นำไปสู่ดำเนินการสร้างความตระหนักในการเปลี่ยนแปลงตนเองและเปลี่ยนแปลงสังคม พัฒนาสังคมให้เป็นสังคมที่น่าอยู่ เป็นสังคมอุดมปัญญา ด้วยถือว่าการเปลี่ยนแปลงคือการพัฒนานำไปสู่คุณภาพของตนเองและของสังคมโดยภาพรวม (11) นำไปสู่การตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของการวางแผน การดำเนินการ การวัดผลและประเมินผลโดยภาพรวม (12) นำผลอันเกิดจากแนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติไปพัฒนาปรับปรุงแนวทางในการดำเนินการครั้งต่อไป

เงื่อนไขการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ

เงื่อนไขการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ โดย (1) การจัดการเรียนการสอนโดยสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้อยู่ในหลักสูตรทุกระดับ (2) การเน้นการฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ เช่น ฝึกการฟัง การสังเกต การตั้งคำถาม การฝึกค้นหาคำตอบหรือการฝึกการวิจัย เป็นต้น (3) การเพิ่มแนวทางหรือหลักปฏิบัติไว้ในรายวิชาหรือในหลักสูตร หรือเน้นการจัดกิจกรรม เช่น การประหยัด การออมเงิน เป็นต้น (4) การฝึกปฏิบัติหรือสร้างแบบจำลองเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เช่น ฝึกหัดการเลือกตั้ง ฝึกหัดแสดงความคิดเห็น เป็นต้น (5) การฝึกอบรมหรือฝึกเพื่อให้เป็นผู้ที่มีจิตอาสา มีจิตสาธารณะโดยการบำเพ็ญตนช่วยเหลือสังคม (6) การสร้างความตระหนักในการเปลี่ยนแปลงตนเองและเปลี่ยนแปลงสังคม พัฒนาสังคมให้เป็นสังคมที่น่าอยู่ เป็นสังคมอุดมปัญญา ด้วยถือว่าการเปลี่ยนแปลงคือการพัฒนานำไปสู่คุณภาพของตนเองและของสังคมโดยภาพรวม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของร่างรูปแบบ

หลังจากสร้างหรือร่างรูปแบบแล้ว จึงนำร่างรูปแบบไปจัดประชุมกลุ่มสนทนาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คนโดยผู้ทรงคุณวุฒิได้อภิปราย ได้ให้ข้อเสนอแนะ รวมทั้งประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ปรากฏผลการประเมินความเหมาะสม ดังเสนอเป็นตาราง ตั้งแต่ตาราง 3 ถึงตาราง 12 ดังนี้

ตาราง 3 ระดับความเหมาะสมของรูปแบบโดยภาพรวม

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเหมาะสมของรูปแบบ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
หลักการเหตุผลของรูปแบบ	4.69	0.39	มากที่สุด
วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.83	0.40	มากที่สุด
สาระสำคัญของรูปแบบ			
ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้	4.69	0.32	มากที่สุด
ด้านการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ	4.73	0.14	มากที่สุด
ด้านการเรียนรู้เพื่อเป็นพลเมืองที่ดี	4.59	0.27	มากที่สุด
ด้านการเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข	4.50	0.36	มากที่สุด
ด้านการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม	4.62	0.44	มากที่สุด
แนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ	4.43	0.39	มาก
เงื่อนไขการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ	4.39	0.50	มาก
ภาพรวม	4.61	0.19	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่าโดยภาพรวม รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.61 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.19) หากพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบพบว่าองค์ประกอบด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรก (ค่าเฉลี่ย 4.83 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.40) รองลงมาได้แก่องค์ประกอบด้านสาระสำคัญของรูปแบบด้านการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.73 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.14) และองค์ประกอบด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.39 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50) เป็นลำดับสุดท้าย

ตาราง 4 ระดับความเหมาะสมของรูปแบบด้านหลักการเหตุผลของรูปแบบ

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเหมาะสมของรูปแบบ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. หลักการเหตุผลของรูปแบบ 1.1. การดำเนินชีวิตของนักศึกษาที่อยู่วัยศึกษาเล่าเรียน ย่อมจำเป็นต้องตระหนักถึงฐานะทางเศรษฐกิจของนักศึกษาเองจึงจำเป็นต้องดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 1.2. การพัฒนาด้านการศึกษาด้วยการเรียนรู้เพื่อรู้ คือ รู้สาระที่เป็นเนื้อหาวิชาอย่างแจ่มแจ้ง ตลอดจนการสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาวิชาที่ศึกษา ย่อมนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง นำไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดี เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุขโดยมีการเปลี่ยนตนเองและสังคมตลอดเวลา 1.3. นักศึกษาทุกคนเมื่อรู้หลักวิชาการคือรู้ทฤษฎี หลักการ หรือหลักวิชาที่ดีแล้ว ย่อมนำความรู้ที่ได้ศึกษาเรียนรู้มานั้นนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง แม่นยำ 1.4. การเรียนรู้ เป็นกระบวนการหรือเป็นวิธีการที่ผู้เรียนคือนักศึกษาได้ใช้ในการสร้างความหมายของข้อมูลและสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่รับเข้ามาทางประสาทสัมผัสให้เกิดเป็นความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ ความรู้สึก และก่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ 1.5. การได้ผลลัพธ์ของการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ ย่อมจะเกิดแก่ตนเองเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองในฐานะที่เป็นผู้ที่ศึกษาเล่าเรียนในศาสตร์สาขาวิชาที่ตนเองได้ศึกษามา ย่อมเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพที่มั่นคง 1.6. การศึกษาหรือการเรียนรู้และมีความเข้าใจในศาสตร์สาขาที่ตนศึกษาอย่างลึกซึ้งย่อมก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะ ความเชี่ยวชาญ เกิดประสบการณ์และสามารถนำตนเองไปสู่จุดมุ่งหมายของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 1.7. การพัฒนาด้านการศึกษาด้วยการเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสำคัญในแง่ว่าตนเองย่อมมีการเปลี่ยนแปลง หรือปรับเปลี่ยนเพื่อให้มีสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นเสมอ	4.66	0.51	มากที่สุด
	4.66	0.51	มากที่สุด
	4.66	0.51	มากที่สุด
	4.66	0.51	มากที่สุด
	4.83	0.40	มากที่สุด
	4.50	0.54	มาก
	4.83	0.40	มากที่สุด
รวม	4.69	0.39	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่าองค์ประกอบหลักการเหตุผลของรูปแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.69 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.39) หากพิจารณารายข้อพบว่าข้อ 1.5. การได้ผลลัพธ์ของการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ ย่อมจะเกิดแก่ตนเอง เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองในฐานะที่เป็นผู้ที่ศึกษาเล่าเรียนในศาสตร์สาขาวิชาที่ตนเองได้ศึกษามา ย่อมเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพที่มั่นคง และข้อ 1.7. การพัฒนาตนเองในการศึกษาด้วยการเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสำคัญในแง่ว่าตนเองย่อมมีการเปลี่ยนแปลง หรือปรับเปลี่ยนเพื่อให้มีสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นเสมอ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.83 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.40) ส่วนข้อที่ 1.6. การศึกษาหรือการเรียนรู้และมีความเข้าใจในศาสตร์สาขาที่ตนศึกษาอย่างลึกซึ้งย่อมก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะ ความเชี่ยวชาญ เกิดประสบการณ์และสามารถนำตนเองไปสู่จุดมุ่งหมายของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับสุดท้าย (ค่าเฉลี่ย 4.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54)

ตาราง 5 ระดับความเหมาะสมของรูปแบบด้านวัตถุประสงค์

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเหมาะสมของรูปแบบ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2.1. เพื่อค้นหาหลักการ วิธีการ หรือแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นรูปแบบสำหรับการพัฒนาตนเองของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2.2. เพื่อเสนอหลักการ วิธีการ หรือแนวปฏิบัติที่เป็นรูปแบบแก่สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาใช้เป็นหลักการ วิธีการ แนวทางหรือแนวปฏิบัติสำหรับพัฒนานักศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา	4.83	0.40	มากที่สุด
	4.83	0.40	มากที่สุด
รวม	4.83	0.40	มากที่สุด

จากตาราง 5 พบว่าองค์ประกอบของวัตถุประสงค์ของรูปแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.83 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.40) หากพิจารณารายข้อพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากันทุกข้อ (ค่าเฉลี่ย 4.83 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.40)

ตาราง 6 (ต่อ)

	รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเหมาะสมของรูปแบบ		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
3.1.15.	มีความรู้ที่เป็นหลักการ ทฤษฎีอันเป็นองค์ความรู้ในสาขาวิชาชีพที่ศึกษา	4.50	0.54	มาก
3.1.16.	มีความรู้จากผลการวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้วนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ	4.50	0.54	มาก
3.1.17.	มีความรู้เฉพาะด้านเพื่อพัฒนาต่อยอดรวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาในวิชาชีพที่ศึกษา	4.83	0.40	มากที่สุด
3.1.18.	มีการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต	4.83	0.40	มากที่สุด
3.1.19.	มีการเรียนทักษะภาษาไทยและภาษาต่างประเทศรวมทั้งใช้ในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม	4.66	0.51	มากที่สุด
3.1.20.	มีการเรียนรู้รวมทั้งใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าอย่างเป็นระบบ	4.66	0.51	มากที่สุด
3.1.21.	มีการเรียนรู้รวมทั้งใช้ข้อมูลทางสถิติหรือคณิตศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม	4.66	0.51	มากที่สุด
3.1.22.	มีการใช้เงื่อนไขความรู้ในสาขาวิชาอย่างรอบครอบ ระมัดระวัง ไม่ประมาท	4.33	0.81	มาก
3.1.23.	มีความรู้ความสามารถในการจัดการปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมในสาขาวิชาชีพ	4.83	0.40	มากที่สุด
3.1.24.	มีความรู้ความเข้าใจรวมทั้งปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ	5.00	0.00	มากที่สุด
3.1.25.	มีความรู้ความเข้าใจในในกฎระเบียบ ข้อบังคับนำไปสู่การปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม		4.69	0.32	มากที่สุด

จากตาราง 6 พบว่าองค์ประกอบสาระสำคัญของรูปแบบด้านการเรียนรู้เพื่อรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.69 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.32) หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 4.1.3. มีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของสาขาวิชาชีพตามหลักสูตรที่ศึกษา ข้อ 4.1.7. มีความรู้ความเข้าใจแก่นสาระสำคัญด้านความรู้ทางวิชาชีพและด้านคุณธรรมจริยธรรมของวิชาชีพ ข้อ 4.1.24. มีความรู้ความเข้าใจรวมทั้งปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ และข้อ 4.1.25. มีความรู้ความเข้าใจในในกฎระเบียบ ข้อบังคับนำไปสู่การปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรกเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00) ส่วนข้อ 4.1.9. มีความคาดหวังในการนำความรู้ความเข้าใจแก่นสาระสำคัญของสาขาวิชาชีพไปประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างมีเหตุผล ข้อ 4.1.12. มีการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองโดยเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมความรู้ ความดีเพื่อพัฒนาทักษะที่สถาบันจัดให้ทุกครั้ง และข้อ 4.1.22. มีการใช้เงื่อนไขความรู้ในสาขาวิชาอย่างรอบครอบ ระมัดระวัง ไม่ประมาท มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับสุดท้ายเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81)

ตาราง 7 ระดับความเหมาะสมของสาระสำคัญของรูปแบบด้านการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเหมาะสมของรูปแบบ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
3.2. ด้านการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ 3.2.1. มีองค์ความรู้ที่เป็นหลักการ ทฤษฎีในสาขาวิชาชีพอย่างเพียงพอเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางสู่การปฏิบัติ 3.2.2. มีการนำความรู้ที่เป็นหลักการ ทฤษฎีมาเป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ 3.2.3. มีการดำเนินการตามขั้นตอนของแผนโดยอาศัยหลักการ ทฤษฎีในสาขาวิชาชีพของหลักสูตรอย่างเชี่ยวชาญ 3.2.4. มีการศึกษา ทดสอบสื่อ วัสดุอุปกรณ์ให้เกิดทักษะความชำนาญก่อนลงมือปฏิบัติ 3.2.5. มีการศึกษาสาเหตุของสภาพปัญหาในสาขาวิชาชีพที่ศึกษาให้เข้าใจอย่างชัดเจนก่อนลงมือปฏิบัติ 3.2.6. มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่เป็นสภาพปัญหาในสาขาวิชาชีพที่ศึกษาแล้วนำมาเป็นหลักการสู่การปฏิบัติ 3.2.7. มีการนำผลของการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาปฏิบัติเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง 3.2.8. มีการสร้างภูมิคุ้มกันโดยอยู่ภายใต้การให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิดเมื่อมีการฝึกภาคปฏิบัติในสาขาวิชาชีพ 3.2.9. มีการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองโดยยึดถือกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดในการฝึกภาคปฏิบัติในสาขาวิชาชีพ 3.2.10. มีการใช้อุปกรณ์ป้องกันเพื่อความปลอดภัยเมื่อมีการฝึกภาคปฏิบัติในสาขาวิชาชีพ 3.2.11. มีการปฏิบัติตนโดยอาศัยเงื่อนไขความรู้คือรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ดำรงตนอยู่ในความไม่ประมาททุกเรื่อง 3.2.12. มีการปฏิบัติตนโดยอาศัยกฎระเบียบของความปลอดภัยในสาขาวิชา 3.2.13. มีการปฏิบัติตนโดยอาศัยเงื่อนไขคุณธรรมคือซื่อสัตย์ สุจริต มีสติปัญญา ขยัน อดทน แบ่งปัน 3.2.14. มีการประเมินผลของตนเองในภาคปฏิบัติตามหลักการ ทฤษฎีในสาขาวิชาชีพ 3.2.15. มีการนำผลการประเมินตนเองมาพัฒนาปรับปรุงองค์ความรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	4.83 4.83 4.16 4.50 4.83 4.83 5.00 4.66 4.83 4.50 4.66 4.50 5.00 4.83 5.00	0.40 0.40 0.75 0.83 0.40 0.40 0.00 0.51 0.40 0.83 0.51 0.54 0.00 0.40 0.00	มากที่สุด มากที่สุด มาก มาก มากที่สุด มากที่สุด มากที่สุด มากที่สุด มากที่สุด มาก มากที่สุด มากที่สุด มาก มากที่สุด มากที่สุด
รวม	4.73	0.14	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่าองค์ประกอบด้านสาระสำคัญของรูปแบบด้านการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.73 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.14) หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อ 4.2.7. มีการนำผลของการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาปฏิบัติเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง ข้อ 4.2.13. มีการปฏิบัติตนโดยอาศัยเงื่อนไขคุณธรรมคือซื่อสัตย์ สุจริต มีสติปัญญา ขยัน อดทน แบ่งปัน และ ข้อ 4.2.15. มีการนำผลการประเมินตนเองมาพัฒนาปรับปรุงองค์ความรู้ทั้งในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน เป็นลำดับแรก (ค่าเฉลี่ย 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00) และข้อ 4.2.3. มีการดำเนินการตามขั้นตอนของแผนโดยอาศัยหลักการ ทฤษฎีในสาขาวิชาชีพของหลักสูตรอย่างเชี่ยวชาญ ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย (ค่าเฉลี่ย 4.16 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75)

ตาราง 8 ระดับความเหมาะสมของสาระสำคัญของรูปแบบด้านการเรียนรู้เพื่อเป็นพลเมืองที่ดี

	รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเหมาะสมของรูปแบบ		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	3.3. ด้านการเรียนรู้เพื่อเป็นพลเมืองที่ดี			
	3.3.1. มีการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเพื่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	4.16	0.75	มาก
	3.3.2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถพึ่งพาตนเองได้	4.00	1.09	มาก
	3.3.3. มีเหตุผลโดยการมองผู้อื่นว่าเป็นผู้มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์	4.33	0.81	มาก
	3.3.4. มีการใช้สิทธิเสรีภาพไปในทางสร้างสรรค์เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองและสังคม	4.50	0.83	มาก
	3.3.5. มีความระมัดระวังที่จะไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น	4.83	0.40	มากที่สุด
	3.3.6. มีความเคารพในความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา รวมทั้งพื้นฐานทางสังคมของผู้อื่น	4.83	0.40	มากที่สุด
	3.3.7. มีการเคารพกติกา เคารพกฎหมายด้วยการปฏิบัติตามกฎกติกา กฎหมายโดยไม่เลือกชั้นวรรณะ	4.50	0.83	มาก
	3.3.8. มีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่การมีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี	4.83	0.40	มากที่สุด
	3.3.9. มีการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา	4.50	0.83	มาก
	3.3.10. มีความกตัญญูรู้คุณ รวมทั้งตอบแทนบุญคุณต่อผู้มีพระคุณ	4.83	0.40	มากที่สุด
	3.3.11. มีส่วนร่วมในการคิด ร่วมทำ รวมทั้งร่วมรับผิดชอบต่ออันเป็นการพัฒนาตนเอง	4.66	0.51	มากที่สุด
	3.3.12. ความตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโดยเคารพในความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา ไม่แก้ปัญหาด้วยความรุนแรง	4.83	0.40	มากที่สุด
	3.3.13. มีจิตสาธารณะโดยมีความกระตือรือร้นที่จะร่วมขับเคลื่อนสังคมด้วยความรับผิดชอบ	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.3.14. มีทักษะทางปัญญาโดยมีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่าง ๆ	4.83	0.40	มากที่สุด
	3.3.15. มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์โดยมีความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีความสามารถในการวางแผน รวมทั้งรับผิดชอบ	4.66	0.81	มากที่สุด
	3.3.16. มีการสร้างสรรค์งานหรือประดิษฐ์ด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นการพึ่งพาตนเองได้	4.50	0.83	มาก
	3.3.17. มีการสร้างแรงบันดาลใจให้ตนเองหรือผู้อื่นให้ค้นพบสิ่งใหม่ ๆ อันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง	4.33	0.81	มาก
	รวม	4.59	0.27	มากที่สุด

จากตาราง 8 พบว่าองค์ประกอบสาระสำคัญของรูปแบบด้านการเรียนรู้เพื่อเป็นพลเมืองที่ดี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.59 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.27) หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อ 4.3.13. มีจิตสาธารณะโดยมีความกระตือรือร้นที่จะร่วมขับเคลื่อนสังคมด้วยความรับผิดชอบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00) ส่วนข้อ 4.3.1. มีการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเพื่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.16 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75) เป็นลำดับสุดท้าย

ตาราง 9 ระดับความเหมาะสมของสาระสำคัญของรูปแบบการเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเหมาะสมของรูปแบบ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
3.4. ด้านการเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข			
3.4.1. มีการเรียนรู้ในการเข้าสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมทางด้านภาษา ศาสนา	4.50	0.83	มาก
3.4.2. มีการเรียนรู้พฤติกรรมของคนในสังคม รวมทั้งสร้างความตระหนักในความสามัคคี	4.83	0.40	มากที่สุด
3.4.3. มีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ความต้องการของสังคม รวมทั้งนำมาพัฒนาเป็นความรู้ของตนเอง	4.50	0.54	มาก
3.4.4. มีการพัฒนาศักยภาพในเชิงวิเคราะห์ เพื่อสร้างสรรค์สังคมให้เป็นสังคมน่าอยู่	4.66	0.51	มากที่สุด
3.4.5. มีการพัฒนาศักยภาพในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของคนในสังคมโดยใช้หลักสันติวิธี	4.33	0.81	มาก
3.4.6. มีการสร้างความตระหนักในสิทธิของตนเองรวมทั้งให้ความเคารพสิทธิของผู้อื่น	4.83	0.40	มากที่สุด
3.4.7. มีการเรียนรู้ด้วยการสำรวมกาย วาจา รวมทั้งมีจิตอาสา เพื่อสร้างความเป็นหุ้นส่วนอย่างสร้างสรรค์ของสังคม	4.16	0.91	มาก
3.4.8. มีการเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมั่นคง อย่างยั่งยืน อย่างมีความสุขด้วยการให้อภัยรวมทั้งให้การยอมรับซึ่งกันและกัน	4.66	0.51	มากที่สุด
3.4.9. มีการเรียนรู้จุดมุ่งหมายของสังคมโดยเฉพาะรู้จักรักษาผลประโยชน์ของสังคมอันเป็นผลประโยชน์ของส่วนรวม	4.33	0.81	มาก
3.4.10. มีการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน รวมทั้งความเข้าใจในประวัติศาสตร์ ความเชื่อในคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณี	4.33	0.81	มาก
3.4.11. มีการเรียนรู้เพื่อสร้างศักยภาพเพื่อพร้อมรับสถานการณ์ พร้อมรับภาวะกดดัน ภาวะข้อขัดแย้งหรือภาวะคับขันทุกชนิดในสังคม	4.33	0.81	มาก
3.4.12. มีการเรียนรู้ด้วยการฝึกจิตคิดสร้างสรรค์เป็นการสร้างความร่วมมือร่วมใจกันในการทำกิจกรรม เช่น กิจกรรมสโมสรมักศึกษา กิจกรรมเชียร์	4.50	0.83	มาก
3.4.13. การเรียนรู้ด้วยการฝึกจิตอาสาทำกิจกรรมเป็นลักษณะกิจกรรมที่ทำด้วยความเต็มใจ	4.33	0.81	มาก
3.4.14. การเรียนรู้ด้วยการฝึกเสียสละโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ เช่น การขึ้นอาสาไปทำงานร่วมกับผู้อื่น การอาสาช่วยเหลือสังคมให้เกิดความยุติธรรม	4.83	0.40	มากที่สุด
3.4.15. การเรียนรู้ด้วยการฝึกจิตคิดผูกมิตรสัมพันธ์เป็นการสร้างมิตรไมตรีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน	4.33	0.81	มาก
รวม	4.50	0.36	มาก

จากตาราง 9 พบว่าองค์ประกอบสาระสำคัญของรูปแบบด้านการเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36) หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 4.4.2. มีการเรียนรู้พฤติกรรมของคนในสังคม รวมทั้งสร้างความตระหนักในความสามัคคี ข้อ 4.4.6. มีการสร้างความตระหนักในสิทธิของตนเองรวมทั้งให้ความเคารพสิทธิของผู้อื่น และข้อ 4.4.14. การเรียนรู้ด้วยการฝึกเสียสละโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ เช่น การขันอาสาไปทำงานร่วมกับผู้อื่น การอาสาช่วยเหลือสังคมให้เกิดความยุติธรรม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากันเป็นลำดับแรก (ค่าเฉลี่ย 4.83 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.40) ส่วนข้อ 4.4.7. มีการเรียนรู้ด้วยการสำรวมกาย วาจา รวมทั้งมีจิตอาสาเพื่อสร้างความเป็นหุ้นส่วนอย่างสร้างสรรค์ของสังคม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.16 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.98) เป็นลำดับสุดท้าย

ตาราง 10 ระดับความเหมาะสมของสาระสำคัญของรูปแบบด้านการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเอง
และสังคม

	รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเหมาะสม ของรูปแบบ		
			S.D.	การแปลผล
	3.5. ด้านการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม			
	3.5.1. มีการเปลี่ยนแปลงตนเองโดยการปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	4.83	0.40	มากที่สุด
	3.5.2. มีความกตัญญูรู้คุณผู้ปกครอง ครูอาจารย์	4.83	0.81	มากที่สุด
	3.5.3. การเป็นผู้มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ ต่อครูอาจารย์	4.50	0.83	มาก
	3.5.4. มีการแสดงความรอบรู้ด้วยการสร้างสรรค์งานผ่านกระบวนการใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม	4.83	0.40	มากที่สุด
	3.5.5. มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้วยการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย	4.33	0.81	มาก
	3.5.6. มีการปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ กฎระเบียบของสถาบัน ของสังคมอย่างเคร่งครัด	4.66	0.81	มากที่สุด
	3.5.7. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำโดยมีเงื่อนไขความรู้และคุณธรรมกำกับตลอดเวลา	4.66	0.81	มากที่สุด
	3.5.8. มีการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า รวมทั้งเพิ่มคุณค่าจากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.5.9. มีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติของชาติโดยตระหนักเสมอว่าตนเองเป็นเจ้าของ	4.83	0.40	มากที่สุด
	3.5.10. มีการพัฒนาตนเองให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ	4.83	0.40	มากที่สุด
	3.5.11. มีความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยให้การยอมรับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปในทางสร้างสรรค์	4.50	0.83	มากที่สุด
	3.5.12. มีความสามารถเผชิญสภาพปัญหาของสังคม รวมทั้งพร้อมเผชิญหน้าในการแก้ไขด้วยอาศัยหลักเหตุผล	4.50	0.54	มาก
	3.5.13. มีความรู้เท่าทันสถานการณ์ด้านการเมือง โดยรู้จักแยกแยะคนดีหรือคนไม่ดี ด้วยการสนับสนุนคนดีให้ปกครองบ้านเมือง	4.50	0.83	มาก
	3.5.14. มีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ทางด้านการเมืองในฐานะเป็นนักศึกษาซึ่งเป็นเยาวชนที่จะเป็นผู้พัฒนาชาติในอนาคต	4.50	0.83	มาก
	3.5.15. มีการพัฒนาตนเองให้สามารถชี้แนะ เสนอแนะ แยกแยะสิ่งที่ถูกต้องออกจากสิ่งที่ไม่ถูกต้องของสังคม	4.50	0.54	มาก
	รวม	4.62	0.44	มากที่สุด

จากตาราง 10 พบว่าองค์ประกอบสาระสำคัญของรูปแบบด้านการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.62 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44) หากพิจารณารายข้อพบว่าข้อ 4.5.8. มีการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่ารวมทั้งเพิ่มคุณค่าจากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรก (ค่าเฉลี่ย 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00) ส่วนข้อ 4.5.2.มีความกตัญญูรู้คุณผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และข้อ 4.5.5.มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้วยการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81) เป็นลำดับสุดท้าย

ตาราง 11 ระดับความเหมาะสมของแนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ

	รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเหมาะสมของรูปแบบ		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
4. แนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ	4.1. นำไปพัฒนาเป็นดัชนีบ่งชี้คุณภาพของการพัฒนาตนเองของนักศึกษาในสถาบันการศึกษาทุกแห่ง	4.16	0.75	มาก
	4.2. นำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับฝ่ายกิจการนักศึกษา โดยอาจจัดเป็นโครงการฝึกอบรม เข้าค่าย ศึกษาดูงาน หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะสามารถขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรูปธรรม	4.66	0.51	มากที่สุด
	4.3. นำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมนักศึกษาโดยเน้นที่กระบวนการเรียนรู้	4.33	0.81	มาก
	4.4. นำไปพัฒนาเป็นคู่มือการพัฒนาตนเองของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น	4.50	0.54	มาก
	4.5. นำไปสู่การวางแผนการจัดการเรียนการสอน โดยสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้อยู่ในทุกหลักสูตร	4.33	0.81	มาก
	4.6. นำไปสู่การดำเนินการฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ เช่น ฝึกการฟัง การสังเกต การตั้งคำถาม การฝึกค้นหาคำตอบหรือการฝึกการวิจัย	4.33	0.81	มาก
	4.7. นำไปสู่การดำเนินการเพิ่มแนวทางหรือหลักปฏิบัติไว้ในรายวิชาหรือในหลักสูตร หรือเน้นการจัดกิจกรรม เช่น การประหยัด การออมเงิน	4.16	0.75	มาก
	4.8. นำไปสู่การดำเนินการฝึกปฏิบัติหรือสร้างแบบจำลองเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เช่น ฝึกหัดการเลือกตั้ง ฝึกหัดแสดงความคิดเห็น	4.50	0.54	มาก
	4.9. นำไปสู่การดำเนินการฝึกอบรมหรือฝึกเพื่อเป็นผู้ที่มีจิตอาสา มีจิตสาธารณะโดยการบำเพ็ญตนช่วยเหลือสังคม	4.50	0.54	มาก
	4.10. นำไปสู่ดำเนินการสร้างความตระหนักในการเปลี่ยนแปลงตนเองและเปลี่ยนแปลงสังคม พัฒนาสังคมให้เป็นสังคมที่น่าอยู่ เป็นสังคมอุดมปัญญา ด้วยถือว่าการเปลี่ยนแปลงคือการพัฒนานำไปสู่คุณภาพของตนเองและของสังคมโดยภาพรวม	4.50	0.54	มาก
	4.11. นำไปสู่การตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของการวางแผนการดำเนินการ การวัดผลและประเมินผลโดยภาพรวม	4.50	0.54	มาก
	4.12. นำผลอันเกิดจากแนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติไปพัฒนาปรับปรุงแนวทางในการดำเนินการครั้งต่อไป	4.66	0.51	มากที่สุด
รวม		4.43	0.39	มาก

จากตาราง 11 พบว่าองค์ประกอบแนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.39) หากพิจารณารายข้อพบว่า ข้อ 4.2. นำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับฝ่ายกิจการนักศึกษาโดยอาจจัดเป็นโครงการฝึกอบรม เข้าค่าย ศึกษาดูงานหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะสามารถขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรูปธรรม และข้อ 4.12. นำผลอันเกิดจากแนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติไปพัฒนาปรับปรุงแนวทางในการดำเนินการครั้งต่อไป มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.66 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51) ส่วนข้อ 4.1. นำไปพัฒนาเป็นดัชนีบ่งชี้คุณภาพของการพัฒนาตนเองของนักศึกษาในสถาบันการศึกษาทุกแห่ง และข้อ 4.7. นำไปสู่การดำเนินการเพิ่มแนวทางหรือหลักปฏิบัติไว้ในรายวิชาหรือในหลักสูตร หรือเน้นการจัดกิจกรรม เช่น การประหยัด การออมเงิน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.16 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75)

ตาราง 12 ระดับความเหมาะสมของเงื่อนไขการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเหมาะสมของรูปแบบ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
5. เงื่อนไขการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ			
5.1. มีการจัดการเรียนการสอนโดยสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้อยู่ในหลักสูตรทุกระดับ	4.33	0.81	มาก
5.2. มีการเน้นการฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ เช่น ฝึกการฟัง การสังเกต การตั้งคำถาม การฝึกค้นหาคำตอบหรือการฝึกการวิจัย เป็นต้น	4.33	0.51	มาก
5.3. มีการเพิ่มแนวทางหรือหลักปฏิบัติไว้ในรายวิชาหรือในหลักสูตร หรือเน้นการจัดกิจกรรม เช่น การประหยัด การออมเงิน	4.33	0.51	มาก
5.4. มีการฝึกปฏิบัติหรือสร้างแบบจำลองเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เช่น ฝึกหัดการเลือกตั้ง ฝึกหัดแสดงความคิดเห็น	4.50	0.54	มาก
5.5. มีการฝึกอบรมหรือฝึกเพื่อให้เป็นผู้ที่มีจิตอาสา มีจิตสาธารณะโดยการบำเพ็ญตนช่วยเหลือสังคม	4.50	0.54	มาก
5.6. มีการสร้างความตระหนักในการเปลี่ยนแปลงตนเองและเปลี่ยนแปลงสังคม พัฒนาสังคมให้เป็นสังคมที่น่าอยู่เป็นสังคมอุดมปัญญา ด้วยถือว่าการเปลี่ยนแปลงคือการพัฒนานำไปสู่คุณภาพของตนเองและของสังคมโดยภาพรวม	4.33	0.51	มาก
รวม	4.38	0.50	มาก

จากตาราง 12 พบว่าองค์ประกอบเงื่อนไขการปฏิบัติของรูปแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.39 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50) หากพิจารณารายข้อพบว่า ข้อ 5.4. มีการฝึกปฏิบัติหรือสร้างแบบจำลองเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เช่น ฝึกหัดการเลือกตั้ง ฝึกหัดแสดงความคิดเห็นและข้อ 5.5. มีการฝึกอบรมหรือฝึกเพื่อให้

เป็นผู้ที่มีจิตอาสา มีจิตสาธารณะโดยการบำเพ็ญตนช่วยเหลือสังคมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่เหลือมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 การตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำสาระสำคัญของรูปแบบสู่การปฏิบัติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญของรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ โดยนำสาระสำคัญไปสร้างเป็นแบบสอบถาม และนำไปถามนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 400 ชุด ได้รับกลับคืนมาจำนวน 353 ชุด คิดเป็นร้อยละ 88.25 ซึ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นตาราง ตั้งแต่ตาราง 13 ถึงตาราง 19 ดังนี้

ตาราง 13 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลเบื้องต้น	จำนวน	ร้อยละ
1.ชั้นปีที่ศึกษา		
ชั้นปีที่ 1	35	9.90
ชั้นปีที่ 2	173	49.00
ชั้นปีที่ 3	91	25.80
ชั้นปีที่ 4	52	14.70
อื่น ๆ	2	0.60
รวม	353	100
2.ประเภทกลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา		
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	134	38.00
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	59	16.70
กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	160	45.30
รวม	353	100
3.ประเภทของสถาบันที่ศึกษา		
วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยของรัฐ	283	80.20
วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยเอกชน	70	19.80
รวม	353	100
4.อาชีพของผู้ปกครอง		
เกษตรกร เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงปศุสัตว์	171	48.40
รับราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ	95	26.90
รับจ้างหรือเป็นพนักงานของบริษัทเอกชน	55	15.60
อื่น ๆ	32	9.10
รวม	353	100
5.ทุนที่นำมาใช้ในการศึกษา		
ทุนส่วนตัว	189	53.50
ทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา	146	41.40
ทุนเรียนดี	10	2.80
ทุนประเภทความสามารถพิเศษ เช่น ดนตรี กีฬา	7	2.00
ทุนอื่น ๆ	1	0.30
รวม	353	100
6.รายได้ที่นำมาใช้ในการศึกษาต่อเดือน		
ต่ำกว่า 2,999 บาท ต่อเดือน	58	16.40
3,000 – 5,000 บาท ต่อเดือน	213	60.30
5,001 ต่อเดือน ขึ้นไป	82	23.30
รวม	353	100
7.ค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อปีการศึกษา		
ต่ำกว่า 35,988 บาท ต่อปี	73	20.70
36,000 – 60,000 บาท ต่อปี	187	53.00
60,012 บาท ต่อปี ขึ้นไป	93	26.30
รวม	353	100
รวมทั้งสิ้น	353	100

จากตาราง 13 พบว่านักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 353 คน คิดเป็นร้อยละ 88.25 จากจำนวน 400 คนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย และจากจำนวน 353 คน ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 49 ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 45.30 ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยของรัฐเป็นส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 80.20 ซึ่งมีผู้ปกครองประกอบเกษตรกร เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงปศุสัตว์ เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 48.40 โดยมีทุนที่นำมาใช้ในการศึกษาเป็นทุนส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 53.50 มีรายได้ที่นำมาใช้ในการศึกษาต่อเดือนระหว่าง 3,000 – 5,000 บาท เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 60.30 และมีค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อปีการศึกษาระหว่าง 36,000 – 60,000 บาท เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 53

ตาราง 14 ระดับความเป็นไปได้ในการนำสาระสำคัญของรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองสู่การปฏิบัติ โดยภาพรวม

	การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำสาระสำคัญของรูปแบบสู่การปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1.	ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้	4.08	0.48	มาก
2.	ด้านการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ	4.12	0.56	มาก
3.	ด้านการเรียนรู้เพื่อเป็นพลเมืองที่ดี	4.22	0.55	มาก
4.	ด้านการเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข	4.18	0.53	มาก
5.	ด้านการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม	4.20	0.56	มาก
	ภาพรวม	4.15	0.47	มาก

จากตาราง 14 พบว่านักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการนำสาระสำคัญของรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่การปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.15 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.47) หากพิจารณาในรายด้าน พบว่ามีการนำสาระสำคัญในการเรียนรู้เพื่อเป็นพลเมืองที่ดี ไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับแรก (ค่าเฉลี่ย = 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.55) ด้านการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม มีการนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสอง (ค่าเฉลี่ย = 4.20 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.56) ด้านการเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข มีการนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสาม (ค่าเฉลี่ย = 4.18 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.53) ด้านการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ มีการนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสี่ (ค่าเฉลี่ย = 4.12 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.56) และด้านการเรียนรู้เพื่อรู้ มีการนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย (ค่าเฉลี่ย = 4.08 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.48)

ตาราง 15 ระดับความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองสู่การปฏิบัติด้านการเรียนรู้เพื่อรู้

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำสาระสำคัญของรูปแบบสู่การปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้ 1.1. การมีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของสาขาวิชาชีพตามหลักสูตรที่ศึกษา 4.20 0.66 มาก 1.2. การนำความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของสาขาวิชาชีพตามหลักสูตรที่มีการผสมผสานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง 4.11 0.68 มาก 1.3. การใช้ความรู้ความเข้าใจในหลักการเหตุผลอันเป็นแก่นสาระสำคัญของสาขาวิชาชีพตามหลักสูตร 4.12 0.74 มาก 1.4. การวางแผนการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาเรียนรู้ของตนเองอย่างเหมาะสมพอเพียงเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ 4.11 0.77 มาก 1.5. การวางแผนการศึกษาของตนเองเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตามหลักสูตรที่ศึกษา 4.16 0.75 มาก 1.6. การใช้เทคนิควิธีการศึกษาเนื้อหาของแต่ละรายวิชาในสาขาวิชาชีพตามหลักสูตรอย่างมีเป้าหมาย 4.07 0.74 มาก 1.7. การมีความรู้ความเข้าใจแก่นสาระสำคัญด้านวิชาชีพและด้านคุณธรรมจริยธรรมของวิชาชีพ 4.10 0.73 มาก 1.8. การวางแผนหรือคาดหวังในการนำความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาชีพไปใช้ในการแสวงหางานทำ 4.09 0.69 มาก 1.9. การมีความคาดหวังในการนำความรู้ความเข้าใจแก่นสาระสำคัญของสาขาวิชาชีพไปประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างมีเหตุผล 4.13 0.72 มาก 1.10. การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองด้วยการศึกษารายวิชาของสาขาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติอย่างครบถ้วนตามหลักสูตร 4.08 0.72 มาก 1.11. การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองโดยใช้การวิเคราะห์แก้ไขปัญหา เช่น การฝึกสังเกต การฟัง การจดบันทึก และนำเสนอข้อมูล 4.03 0.71 มาก 1.12. การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองโดยเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมความรู้ ความดีเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต 4.08 0.73 มาก			

ตาราง 15 (ต่อ)

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำสาระสำคัญของรูปแบบสู่การปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1.13. การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองด้วยการติดตามความก้าวหน้าของสาขาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	4.09	0.67	มาก
1.14. การคาดหวังตำแหน่งงานที่สอดคล้องกับสาขาวิชาชีพตามหลักสูตรหลังสำเร็จการศึกษา	4.17	0.71	มาก
1.15. การนำความรู้ที่เป็นหลักการ ทฤษฎีอันเป็นองค์ความรู้ในสาขาวิชาชีพที่ศึกษามาพัฒนาตนเอง	4.13	0.63	มาก
1.16. การนำความรู้จากผลการวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้วนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ	4.02	0.76	มาก
1.17. การใช้ความรู้เฉพาะด้านเพื่อพัฒนาต่อยอดรวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาในวิชาชีพที่ศึกษา	4.02	0.69	มาก
1.18. การนำผลการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต	4.11	0.70	มาก
1.19. การนำผลการเรียนรู้ทักษะด้านภาษาไทยและภาษาต่างประเทศมาใช้ในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม	3.96	0.75	มาก
1.20. การเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ	4.05	0.68	มาก
1.21. การเรียนรู้หลักสถิติหรือคณิตศาสตร์ สามารถใช้เป็นเครื่องมือประมวลข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม	3.95	0.75	มาก
1.22. การใช้ความรู้ในสาขาวิชาอย่างรอบคอบ ระมัดระวังไม่ประมาท	4.04	0.73	มาก
1.23. การมีความรู้ความสามารถในการจัดการปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมในสาขาวิชาชีพ	4.08	0.75	มาก
1.24. การมีความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.07	0.70	มาก
1.25. การนำความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบ ข้อบังคับนำไปสู่การปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น	4.11	0.70	มาก
รวม	4.08	0.48	มาก

จากตาราง 15 พบว่านักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการนำสาระสำคัญของรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่การปฏิบัติในด้านการเรียนรู้เพื่อรู้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.08 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.48) หากพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าการนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรกในประเด็นการมีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของสาขาวิชาชีพตามหลักสูตรที่ศึกษา (ค่าเฉลี่ย = 4.20 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.66) รองลงมาเป็นการนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมากในประเด็นการคาดหวังตำแหน่งงานที่สอดคล้องกับสาขาวิชาชีพตามหลักสูตรหลังสำเร็จการศึกษา (ค่าเฉลี่ย = 4.17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.71) และมีการนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้ายในประเด็นการเรียนรู้หลักสถิติหรือคณิตศาสตร์สามารถใช้เป็นเครื่องมือประมวลข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 3.95 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.75)

ตาราง 16 ระดับความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองสู่การปฏิบัติ ด้านการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำสาระสำคัญของรูปแบบสู่การปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
2. ด้านการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ 2.1. การมีองค์ความรู้ที่เป็นหลักการ ทฤษฎีในสาขาวิชาชีพอย่างเพียงพอเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางสู่การปฏิบัติ 2.2. การนำความรู้ที่เป็นหลักการ ทฤษฎีมาเป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ 2.3. การดำเนินการตามขั้นตอนของแผนโดยอาศัยหลักการ ทฤษฎีในสาขาวิชาชีพของหลักสูตรอย่างเหมาะสม 2.4. การศึกษา ทดสอบสื่อ วัสดุอุปกรณ์เพื่อให้เกิดทักษะก่อนลงมือปฏิบัติ 2.5. การศึกษาสาเหตุของสภาพปัญหาในสาขาวิชาชีพที่ศึกษาให้เข้าใจอย่างชัดเจนก่อนลงมือปฏิบัติ 2.6. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่เป็นสภาพปัญหาในสาขาวิชาชีพที่ศึกษาแล้วนำมาเป็นหลักการสู่การปฏิบัติ 2.7. การนำผลของการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาปฏิบัติเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง 2.8. การสร้างภูมิคุ้มกันโดยอยู่ภายใต้การให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิดเมื่อมีการฝึกภาคปฏิบัติในสาขาวิชาชีพ 2.9. การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองโดยยึดถือกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดในการฝึกภาคปฏิบัติในสาขาวิชาชีพ 2.10. การใช้อุปกรณ์ป้องกันเพื่อความปลอดภัยเมื่อมีการฝึกภาคปฏิบัติในสาขาวิชาชีพ 2.11. การปฏิบัติตนโดยอาศัยความรู้คือรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ดำรงตนอยู่ในความไม่ประมาททุกเรื่อง 2.12. การปฏิบัติตนโดยอาศัยกฎระเบียบของความปลอดภัยในสาขาวิชาชีพอย่างเคร่งครัด 2.13. การปฏิบัติตนโดยอาศัยเงื่อนไขคุณธรรมคือซื่อสัตย์ สุจริต มีสติปัญญา ขยัน อดทน แบ่งปัน 2.14. การประเมินผลของตนเองในภาคปฏิบัติตามหลักการ ทฤษฎีในสาขาวิชาชีพ 2.15. การนำผลการประเมินตนเองมาพัฒนาปรับปรุงองค์ความรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	4.07 4.06 4.10 4.07 4.15 4.16 4.13 4.09 4.13 4.12 4.17 4.14 4.18 4.13 4.06	0.75 0.78 0.75 0.75 0.78 0.77 0.73 0.75 0.75 0.74 0.75 0.78 0.76 0.75 0.75	มาก มาก มาก มาก มาก มาก มาก มาก มาก มาก มาก มาก มาก มาก มาก
รวม	4.12	0.56	มาก

จากตาราง 16 พบว่านักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการนำสาระสำคัญของรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่การปฏิบัติในด้านการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.12 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.56) หากพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าการนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรกในประเด็นการปฏิบัติตนโดยอาศัยเงื่อนไขคุณธรรมคือซื่อสัตย์ สุจริต มีสติปัญญา ขยัน อดทน แบ่งปัน (ค่าเฉลี่ย = 4.18 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.76) รองลงมา มีการนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมากในประเด็นการปฏิบัติตนโดยอาศัยความรู้คือรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ดำรงตนอยู่ในความไม่ประมาททุกเรื่อง (ค่าเฉลี่ย = 4.17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.75) และมีการนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้ายในประเด็นการนำความรู้ที่เป็นหลักการ ทฤษฎีมาเป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย = 4.06 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.78)

ตาราง 17 (ต่อ)

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำสาระสำคัญของรูปแบบสู่การปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
3.15. การมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์โดยความสามารถทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม สามารถในการวางแผน รวมทั้งรับผิดชอบ	4.15	0.75	มาก
3.16. การสร้างสรรค์งานหรือประดิษฐ์ผลงานโดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นการพึ่งพาตนเองได้	4.18	0.75	มาก
3.17. การสร้างแรงบันดาลใจให้ตนเองหรือผู้อื่นให้ค้นพบสิ่งใหม่ ๆ อันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง	4.20	0.78	มาก
รวม	4.22	0.55	มาก

จากตาราง 17 พบว่านักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการนำสาระสำคัญของรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่การปฏิบัติในด้านการเรียนรู้เพื่อเป็นพลเมืองดีอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่ามีการนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรกในประเด็นการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมได้แก่ การมีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี (ค่าเฉลี่ย = 4.29 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.72) รองลงมาได้มีการนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมากในประเด็น การแสดงความกตัญญูรู้คุณ รวมทั้งตอบแทนบุญคุณต่อผู้มีพระคุณอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย = 4.26 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.77) และมีการนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้ายในประเด็นการมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์โดยความสามารถทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม สามารถในการวางแผน รวมทั้งรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ย = 4.15 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.75)

ตาราง 18 (ต่อ)

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำสาระสำคัญของรูปแบบสู่การปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
4.14. การใช้ผลเรียนรู้ด้วยการฝึกเสียสละโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ เช่น การขึ้นอาสาไปทำงานร่วมกับผู้อื่น การอาสาช่วยเหลือสังคมให้เกิดความยุติธรรม 4.15. การเรียนรู้ด้วยการฝึกจิตคิดผูกมิตรสัมพันธ์ในการสร้างมิตรไมตรีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน	4.21	0.72	มาก
	4.15	0.75	มาก
รวม	4.18	0.53	มาก

จากตาราง 18 พบว่านักศึกษาศาสนาบัณฑิตศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการนำสาระสำคัญของรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมากในด้านการเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข หากพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่ามีการนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรกในประเด็นการสร้างความตระหนักในสิทธิของตนเอง รวมทั้งให้ ความเคารพสิทธิของผู้อื่น (ค่าเฉลี่ย = 4.32 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.65) รองลงมา มีการนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมากในประเด็นการเรียนรู้ด้วยการฝึกจิตอาสาทำกิจกรรมเป็นลักษณะกิจกรรมที่ทำด้วยความเต็มใจ (ค่าเฉลี่ย = 4.21 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.74) และมีการนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้ายในประเด็นการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจในประวัติศาสตร์ ความเชื่อในคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณี (ค่าเฉลี่ย = 4.12 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.73)

ตาราง 19 ระดับความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองสู่การปฏิบัติ ด้านการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำสาระสำคัญของรูปแบบสู่การปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
5. ด้านการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม			
5.1. การเปลี่ยนแปลงตนเองโดยการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำกลุ่มได้	4.12	0.75	มาก
5.2. การแสดงออกถึงความกตัญญูรู้คุณผู้ปกครอง ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณ	4.23	0.75	มาก
5.3. การเป็นผู้มีสัมมาคารวะ มีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ ต่อครูอาจารย์	4.29	0.69	มาก
5.4. การแสดงความรอบรู้ด้วยการสร้างสรรค์งานผ่านกระบวนการใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม	4.13	0.80	มาก
5.5. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้วยการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของไทย	4.28	0.70	มาก
5.6. การปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ กฎระเบียบของสถาบัน หรือของสังคมอย่างเคร่งครัด	4.22	0.75	มาก
5.7. การมีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำโดยมีเงื่อนไขความรู้และคุณธรรมกำกับตลอดเวลา	4.29	0.71	มาก
5.8. การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า รวมทั้งเพิ่มคุณค่าจากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด	4.21	0.76	มาก
5.9. การมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติของชาติโดยตระหนักเสมอว่าตนเองเป็นเจ้าของ	4.20	0.77	มาก
5.10. การพัฒนาตนเองให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ	4.17	0.77	มาก
5.11. การสร้างความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยให้การยอมรับสิ่ง	4.18	0.73	มาก
5.12. การแสดงความสามารถเผชิญสภาพปัญหาของสังคม รวมทั้งพร้อมเผชิญหน้าในการแก้ไขด้วยอาศัยหลักเหตุผล	4.19	0.72	มาก
5.13. การมีความรู้เท่าทันสถานการณ์ด้านการเมือง โดยรู้จักแยกแยะคนดีหรือคนไม่ดี ด้วยการสนับสนุนคนดีให้ปกครองบ้านเมือง	4.11	0.77	มาก

ตาราง 19 (ต่อ)

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำสาระสำคัญของรูปแบบสู่การปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
5.14. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ทางด้านการเมืองในฐานะเป็นนักศึกษาซึ่งเป็นเยาวชนที่จะเป็นผู้พัฒนาชาติในอนาคต	4.22	0.76	มาก
5.15. การพัฒนาตนเองให้สามารถชี้แนะ เสนอแนะ แยกแยะสิ่งที่ถูกต้องออกจากสิ่งที่ไม่ถูกต้องของสังคม	4.18	0.80	มาก
รวม	4.20	0.56	มาก

จากตาราง 19 พบว่านักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการนำสาระสำคัญของรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมากในด้านการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม หากพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า มีการนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรกในประเด็นการมีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำโดยมีเงื่อนไขความรู้และคุณธรรมกำกับตลอดเวลา (ค่าเฉลี่ย = 4.29 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.71) และการเป็นผู้มีสัมมาคารวะ มีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ ต่อครูอาจารย์ (ค่าเฉลี่ย = 4.29 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.69) รองลงมา มีการนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมากในประเด็นการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้วยการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของไทย (ค่าเฉลี่ย = 4.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.70) และมีการนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้ายในประเด็นการมีความรู้เท่าทันสถานการณ์ด้านการเมือง โดยรู้จักแยกแยะคนดีหรือคนไม่ดี ด้วยการสนับสนุนคนดีให้ปกครองบ้านเมือง (ค่าเฉลี่ย = 4.11 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.77)

ตอนที่ 4 การยืนยันรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการยืนยันรูปแบบ

ผู้วิจัยนำผลที่เป็นระดับความเป็นไปได้ในการนำเสนอสำคัญของรูปแบบสู่การปฏิบัติ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณายืนยันการนำเสนอสำคัญของรูปแบบสู่การปฏิบัติว่าตรงกับสภาพจริงมากน้อยเพียงใด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการยืนยัน นำเสนอเป็นตาราง ตั้งแต่ตาราง 20 ถึง 25 ดังนี้

ตาราง 20 ผลการยืนยันการนำเสนอสำคัญของรูปแบบสู่การปฏิบัติตรงกับสภาพจริงโดยภาพรวม

	การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเป็นไปได้ ในการนำเสนอสำคัญของ รูปแบบสู่การปฏิบัติ		ผลการยืนยัน การนำเสนอสำคัญ ของรูปแบบสู่การปฏิบัติ ตรงกับสภาพจริง	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้	4.08	0.48	4.24	0.64
2.	ด้านการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ	4.12	0.56	4.18	0.75
3.	ด้านการเรียนรู้เพื่อเป็นพลเมืองที่ดี	4.22	0.55	4.37	0.58
4.	ด้านการเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข	4.18	0.53	4.40	0.42
5.	ด้านการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม	4.20	0.56	4.29	0.78
	ภาพรวม	4.15	0.47	4.29	0.78

จากตาราง 20 พบว่าผลยืนยันการนำเสนอสำคัญของรูปแบบสู่การปฏิบัติตรงกับสภาพจริงอยู่ในระดับมากทุกด้าน (ค่าเฉลี่ย 4.29 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.78) หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตรงกับสภาพจริงมากเป็นลำดับแรก (ค่าเฉลี่ย 4.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42) รองลงมาได้แก่ด้านการเรียนรู้เพื่อเป็นพลเมืองที่ดี ตรงกับสภาพจริงอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.37 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58) และด้านการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ ตรงกับสภาพจริงอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย (ค่าเฉลี่ย 4.18 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75)

ตาราง 21 ผลการยืนยันการนำรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเอง
สู่การปฏิบัติด้านการเรียนรู้เพื่อรู้

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเป็นไปได้ ในการนำรูปแบบ สู่การปฏิบัติ		ผลการยืนยัน การนำสาระสำคัญ ของรูปแบบสู่การปฏิบัติ ตรงกับสภาพจริง	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้ 1.1. การมีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของสาขาวิชาชีพตามหลักสูตรที่ศึกษา 1.2. การนำความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของสาขาวิชาชีพตามหลักสูตรที่มีการผสมผสานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง 1.3. การใช้ความรู้ความเข้าใจในหลักการเหตุผลอันเป็นแก่นสาระสำคัญของสาขาวิชาชีพตามหลักสูตร 1.4. การวางแผนการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาเรียนรู้ของตนเองอย่างเหมาะสมพอเพียงเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ 1.5. การวางแผนการศึกษาของตนเองเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตามหลักสูตรที่ศึกษา 1.6. การใช้เทคนิควิธีการศึกษาเนื้อหาของแต่ละรายวิชาในสาขาวิชาชีพตามหลักสูตรอย่างมีเป้าหมาย 1.7. การมีความรู้ความเข้าใจแก่นสาระสำคัญด้านวิชาชีพและด้านคุณธรรมจริยธรรมของวิชาชีพ 1.8. การวางแผนหรือคาดหวังในการนำความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาชีพไปใช้ในการแสวงหางานทำ 1.9. การมีความคาดหวังในการนำความรู้ความเข้าใจแก่นสาระสำคัญของสาขาวิชาชีพไปประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างมีเหตุผล 1.10. การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองด้วยการศึกษา ราย วิชาของสาขาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติอย่างครบถ้วนตามหลักสูตร 1.11. การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองโดยใช้การวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา เช่น การฝึกสังเกต การฟัง การจดบันทึก และนำเสนอข้อมูล 1.12. การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองโดยเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมความรู้ ความดีเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต	4.20 4.11 4.12 4.11 4.16 4.07 4.10 4.09 4.13 4.08 4.03 4.08	0.66 0.68 0.74 0.77 0.75 0.74 0.73 0.69 0.72 0.72 0.71 0.73	4.40 4.20 4.40 4.00 4.60 4.40 4.00 4.40 4.20 4.40 4.00 4.00	0.54 0.83 0.54 0.70 0.54 0.89 0.70 0.89 0.83 0.89 0.70 0.70

ตาราง 21 (ต่อ)

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ		ผลการยืนยันการนำเสนอสาระสำคัญของรูปแบบสู่การปฏิบัติตรงกับสภาพจริง	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.13. การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองด้วยการติดตามความก้าวหน้าของสาขาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	4.09	0.67	4.40	0.89
1.14. การคาดหวังตำแหน่งงานที่สอดคล้องกับสาขาวิชาชีพตามหลักสูตรหลังสำเร็จการศึกษา	4.17	0.71	4.40	0.54
1.15. การนำความรู้ที่เป็นหลักการ ทฤษฎีอันเป็นองค์ความรู้ในสาขาวิชาชีพที่ศึกษามาพัฒนาตนเอง	4.13	0.63	4.60	0.89
1.16. การนำความรู้จากผลการวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้วนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ	4.02	0.76	4.00	0.70
1.17. การใช้ความรู้เฉพาะด้านเพื่อพัฒนาต่อยอดรวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาในวิชาชีพที่ศึกษา	4.02	0.69	4.00	0.70
1.18. การนำผลการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต	4.11	0.70	4.60	0.54
1.19. การนำผลการเรียนรู้ทักษะด้านภาษาไทยและภาษาต่างประเทศมาใช้ในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม	3.96	0.75	4.20	1.00
1.20. การเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ	4.05	0.68	4.40	0.89
1.21. การเรียนรู้หลักสถิติหรือคณิตศาสตร์ สามารถใช้เป็นเครื่องมือประมวลข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม	3.95	0.75	4.00	0.70
1.22. การใช้ความรู้ในสาขาวิชาอย่างรอบคอบ ระมัดระวังไม่ประมาท	4.04	0.73	4.00	1.00
1.23. การมีความรู้ความสามารถในการจัดการปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมในสาขาวิชาชีพ	4.08	0.75	4.20	0.83
1.24. การมีความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.07	0.70	4.40	0.89
1.25. การนำความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบ ข้อบังคับนำไปสู่การปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น	4.11	0.70	4.00	0.70
รวม	4.08	0.48	4.24	0.64

จากตาราง 21 พบว่าผลการยืนยันการนำสาระสำคัญของรูปแบบสู่การปฏิบัติด้านการเรียนรู้เพื่อตรงกับสภาพจริงอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.24 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64) หากพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่เกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาของตนเองเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตามหลักสูตรที่ศึกษา ตรงกับสภาพจริงอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54) ข้อที่เกี่ยวกับการนำความรู้ที่เป็นหลักการ ทฤษฎีอันเป็นองค์ความรู้ในสาขาวิชาชีพที่ศึกษามาพัฒนาตนเอง (ค่าเฉลี่ย 4.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89) และข้อที่เกี่ยวกับการนำผลการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต (ค่าเฉลี่ย 4.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54) นอกนั้นตรงกับสภาพจริงอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตาราง 22 ผลการยืนยันการนำรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเอง
สู่การปฏิบัติ ด้านการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเป็นไปได้ ในการนำรูปแบบ สู่การปฏิบัติ		ผลการยืนยัน การนำสาระสำคัญ ของรูปแบบสู่การปฏิบัติ ตรงกับสภาพจริง	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
2. ด้านการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ 2.1. การมีองค์ความรู้ที่เป็นหลักการ ทฤษฎีในสาขาวิชาชีพ อย่างเพียงพอเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางสู่การปฏิบัติ 2.2. การนำความรู้ที่เป็นหลักการ ทฤษฎีมาเป็นแนวทางใน การวางแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ 2.3. การดำเนินการตามขั้นตอนของแผนโดยอาศัยหลักการ ทฤษฎีในสาขาวิชาชีพของหลักสูตรอย่างเหมาะสม 2.4. การศึกษา ทดสอบสื่อ วัสดุอุปกรณ์เพื่อให้เกิดทักษะก่อน ลงมือปฏิบัติ 2.5. การศึกษาสาเหตุของสภาพปัญหาในสาขาวิชาชีพที่ศึกษา ให้เข้าใจอย่างชัดเจนก่อนลงมือปฏิบัติ 2.6. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่เป็นสภาพปัญหาใน สาขาวิชาชีพที่ศึกษาแล้วนำมาเป็นหลักการสู่การปฏิบัติ 2.7. การนำผลของการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาปฏิบัติ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง 2.8. การสร้างภูมิคุ้มกันโดยอยู่ภายใต้การให้คำปรึกษา ของอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิดเมื่อมีการฝึก ภาคปฏิบัติในสาขาวิชาชีพ 2.9. การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองโดยยึดถือกฎระเบียบ อย่างเคร่งครัดในการฝึกภาคปฏิบัติในสาขาวิชาชีพ 2.10. การใช้อุปกรณ์ป้องกันเพื่อความปลอดภัยเมื่อมีการ ฝึกภาคปฏิบัติในสาขาวิชาชีพ 2.11. การปฏิบัติตนโดยอาศัยความรู้คือรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ดำรงตนอยู่ในความไม่ประมาททุกเรื่อง 2.12. การปฏิบัติตนโดยอาศัยกฎระเบียบของความปลอดภัย ในสาขาวิชาชีพอย่างเคร่งครัด 2.13. การปฏิบัติตนโดยอาศัยเงื่อนไขคุณธรรมคือซื่อสัตย์ สุจริต มีสติปัญญา ขยัน อดทน แบ่งปัน 2.14. การประเมินผลของตนเองในภาคปฏิบัติตาม หลักการ ทฤษฎีในสาขาวิชาชีพ 2.15. การนำผลการประเมินตนเองมาพัฒนาปรับปรุง องค์ความรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	4.07 4.06 4.10 4.07 4.15 4.16 4.13 4.09 4.13 4.12 4.17 4.14 4.18 4.13 4.06	0.75 0.78 0.75 0.75 0.78 0.77 0.73 0.75 0.75 0.74 0.75 0.78 0.76 0.75 0.75	4.40 4.00 4.20 4.20 4.00 4.20 4.40 4.20 4.00 4.40 4.20 4.40 4.20 4.20 3.80	0.89 0.70 0.83 1.00 0.70 0.83 0.89 0.83 0.70 0.89 0.83 0.89 0.83 0.83 1.00
รวม	4.12	0.56	4.18	0.75

จากตาราง 22 พบว่าผลการยืนยันการนำสาระสำคัญของรูปแบบสู่การปฏิบัติด้านการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ตรงกับสภาพจริงอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75) หากพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่เกี่ยวกับการมีองค์ความรู้ที่เป็นหลักการ ทฤษฎีในสาขาวิชาชีพอย่างเพียงพอเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางสู่การปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 4.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89) ข้อที่เกี่ยวกับการนำผลของการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาปฏิบัติเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง (ค่าเฉลี่ย 4.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89) ข้อที่เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ป้องกันเพื่อความปลอดภัยเมื่อมีการฝึกภาคปฏิบัติในสาขาวิชาชีพ (ค่าเฉลี่ย 4.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89) และข้อที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนโดยอาศัยกฎระเบียบของความปลอดภัยในสาขาวิชาชีพอย่างเคร่งครัด (ค่าเฉลี่ย 4.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89) ตรงกับสภาพจริงอยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก ส่วนข้อที่เกี่ยวกับการนำผลการประเมินตนเองมาพัฒนาปรับปรุงองค์ความรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตรงกับสภาพจริงอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย (ค่าเฉลี่ย 3.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00)

ตาราง 23 ผลการยืนยันการนำรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเอง
สู่การปฏิบัติ ด้านการเรียนรู้เพื่อเป็นพลเมืองดี

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเป็นไปได้ ในการนำรูปแบบ สู่การปฏิบัติ		ผลการยืนยัน การนำสาระสำคัญ ของรูปแบบสู่การปฏิบัติ ตรงกับสภาพจริง	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
3. ด้านการเรียนรู้เพื่อเป็นพลเมืองที่ดี 3.1. การพัฒนาบุคลิกภาพของตนเพื่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 3.2. การสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเองสามารถพึ่งพาตนเองได้ 3.3. การใช้หลักเหตุผลโดยการมองผู้อื่นว่าเป็นผู้มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ 3.4. การใช้สิทธิเสรีภาพไปในทางสร้างสรรค์เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองและสังคม 3.5. การดำรงตนด้วยความระมัดระวังในการละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น 3.6. การแสดงความเคารพในความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา รวมทั้งพื้นฐานทางสังคมของผู้อื่น 3.7. การเคารพกติกา เคารพกฎหมายด้วยการปฏิบัติตามกฎกติกา กฎหมายโดยไม่เลือกชั้นวรรณะ 3.8. การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมได้แก่ การมีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี 3.9. การพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา 3.10. การแสดงความกตัญญูรู้คุณ รวมทั้งตอบแทนบุญคุณต่อผู้มีพระคุณอย่างสม่ำเสมอ 3.11. การมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมทำรวมทั้งร่วมรับผิดชอบอันเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำของตนเอง 3.12. การสร้างความตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโดยเคารพในความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา ไม่แก้ปัญหาคด้วยความรุนแรง 3.13. การแสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะโดยมีความกระตือรือร้นที่จะร่วมขับเคลื่อนสังคมด้วยความรับผิดชอบ 3.14. การแสดงทักษะทางปัญญา สามารถวิเคราะห์สถานการณ์โดยใช้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดหลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่าง ๆ	4.24 4.25 4.24 4.19 4.19 4.25 4.26 4.29 4.24 4.26 4.21 4.22 4.22 4.16	0.76 0.76 0.77 0.79 0.77 0.77 0.76 0.72 0.73 0.77 0.76 0.75 0.75 0.73	4.80 4.40 4.60 4.20 4.00 4.60 4.40 4.80 4.60 4.80 4.20 4.00 4.20 4.00	0.44 0.89 0.54 0.83 0.70 0.54 0.54 0.44 0.54 0.44 0.83 0.70 0.83 0.70

ตาราง 23 (ต่อ)

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ		ผลการยืนยันการนำสาระสำคัญของรูปแบบสู่การปฏิบัติตรงกับสภาพจริง	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
3.15. การมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์โดยความสามารถทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม สามารถในการวางแผน รวมทั้งรับผิดชอบ	4.15	0.75	4.40	0.89
3.16. การสร้างสรรค์งานหรือประดิษฐ์ผลงานโดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นการพึ่งพาตนเองได้	4.18	0.75	4.20	0.83
3.17. การสร้างแรงบันดาลใจให้ตนเองหรือผู้อื่นให้ค้นพบสิ่งใหม่ ๆ อันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง	4.20	0.78	4.20	0.83
รวม	4.22	0.55	4.37	0.58

จากตาราง 23 พบว่าผลการยืนยันการนำสาระสำคัญของรูปแบบสู่การปฏิบัติด้านการเรียนรู้เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีตรงกับสภาพจริงอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.37 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58) หากพิจารณารายชื่อพบว่าข้อที่เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเพื่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ค่าเฉลี่ย 4.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44) ข้อที่เกี่ยวกับการแสดงความเคารพในความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา รวมทั้งพื้นฐานทางสังคมของผู้อื่น (ค่าเฉลี่ย 4.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44) ข้อที่เกี่ยวกับการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมได้แก่การมีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี (ค่าเฉลี่ย 4.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44) และข้อที่เกี่ยวกับการแสดงความกตัญญูรู้คุณ รวมทั้งตอบแทนบุญคุณต่อผู้มีพระคุณอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44) ตรงกับสภาพจริงอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรก และข้อที่เกี่ยวกับการดำรงตนด้วยความระมัดระวังในการละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น (ค่าเฉลี่ย 4.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44) ข้อที่เกี่ยวกับการสร้างความตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโดยเคารพในความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา ไม่แก้ปัญหด้วยความรุนแรง (ค่าเฉลี่ย 4.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44) และข้อที่เกี่ยวกับการแสดงทักษะทางปัญญา สามารถวิเคราะห์สถานการณ์โดยใช้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 4.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44) ตรงกับสภาพจริงอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย

ตาราง 24 ผลการยืนยันการนำรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเอง
สู่การปฏิบัติด้านการเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนา ตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเป็นไปได้ ในการนำรูปแบบ สู่การปฏิบัติ		ผลการยืนยัน การนำสาระสำคัญ ของรูปแบบสู่การปฏิบัติ ตรงกับสภาพจริง	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
4. ด้านการเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข 4.1. การเรียนรู้ในการเข้าสังคมที่มีความหลากหลายทาง วัฒนธรรมเพื่อการดำรงชีวิต 4.2. การเรียนรู้พฤติกรรมของคนในสังคมเพื่อสร้างความ ตระหนักในความสามัคคี 4.3. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ความต้องการของสังคม รวมทั้งสามารถนำมาพัฒนาเป็นความรู้ของตนเอง 4.4. การพัฒนาศักยภาพในเชิงวิเคราะห์ เพื่อสร้างสรรค์ สังคมให้เป็นสังคมที่น่าอยู่ 4.5. การพัฒนาศักยภาพของตนเองในการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้ง ของคนในสังคมโดยใช้หลักสันติวิธี 4.6. การสร้างความตระหนักในสิทธิของตนเองรวมทั้งให้ ความเคารพสิทธิของผู้อื่น 4.7. การนำผลเรียนรู้ด้วยการสำรวมกาย วาจา รวมทั้งมีจิต อาสาเพื่อสร้างความเป็นหุ้นส่วนของสังคมอย่าง สร้างสรรค์ 4.8. การนำผลเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมั่นคง อย่างยั่งยืน อย่างมีความสุขด้วยการให้อภัยรวมทั้งให้ การยอมรับซึ่งกันและกัน 4.9. การกำหนดจุดมุ่งหมายของสังคมโดยเฉพาะรู้จัก รักษาผลประโยชน์ของสังคมอันเป็นผลประโยชน์ของ ส่วนรวม 4.10. การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจวัฒนธรรมประเพณี ของชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจในประวัติศาสตร์ ความเชื่อในคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณี 4.11. การสร้างศักยภาพเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงใน สถานการณ์ พร้อมรับภาวะกดดัน ภาวะข้อขัดแย้ง หรือภาวะคับขันทุกชนิดในสังคม 4.12. การเรียนรู้ด้วยการฝึกจิตคิดสร้างสรรค์เพื่อการ สร้างความร่วมมือ ร่วมใจกันในการทำกิจกรรม เช่น กิจกรรมสโมสรนักศึกษา กิจกรรมเชียร์	4.16 4.16 4.16 4.17 4.14 4.32 4.20 4.19 4.20 4.12 4.14 4.13	0.72 0.73 0.71 0.74 0.76 0.65 0.71 0.74 0.72 0.73 0.70 0.79	4.60 4.60 4.40 4.00 3.80 4.80 4.40 4.20 4.20 4.40 4.20 4.20	0.54 0.54 0.54 0.70 0.44 0.44 0.54 0.83 0.83 0.89 0.83 0.83

ตาราง 24 (ต่อ)

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ		ผลการยืนยันการนำเสนอสำคัญ of รูปแบบสู่การปฏิบัติ ตรงกับสภาพจริง	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
4.13. การเรียนรู้ด้วยการฝึกจิตอาสาทำกิจกรรมเป็นลักษณะกิจกรรมที่ทำด้วยความเต็มใจ	4.21	0.74	4.80	0.44
4.14. การใช้ผลเรียนรู้ด้วยการฝึกเสียสละโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ เช่น การขึ้นอาสาไปทำงานร่วมกับผู้อื่น การอาสาช่วยเหลือสังคมให้เกิดความยุติธรรม	4.21	0.72	4.60	0.54
4.15. การเรียนรู้ด้วยการฝึกจิตคิดผูกมิตรสัมพันธ์ในการสร้างมิตรไมตรีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน	4.15	0.75	4.80	0.44
รวม	4.18	0.53	4.40	0.42

จากตาราง 24 พบว่าผลการยืนยันการนำเสนอสำคัญ of รูปแบบสู่การปฏิบัติด้านการเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ตรงกับสภาพจริงอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42) หากพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่เกี่ยวกับการสร้างความตระหนักในสิทธิของตนเองรวมทั้งให้ ความเคารพสิทธิของผู้อื่น (ค่าเฉลี่ย 4.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44) ข้อที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการฝึกจิตอาสาทำกิจกรรมเป็นลักษณะกิจกรรมที่ทำด้วยความเต็มใจ (ค่าเฉลี่ย 4.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44) และข้อที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการฝึกจิตคิดผูกมิตรสัมพันธ์ในการสร้างมิตรไมตรีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน (ค่าเฉลี่ย 4.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44) ตรงกับสภาพจริงอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรก ส่วนการพัฒนาศักยภาพของตนเองในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ของคนในสังคมโดยใช้หลักสันติวิธี ตรงกับสภาพจริงอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย (ค่าเฉลี่ย 3.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44)

ตาราง 25 ผลการยืนยันการนำรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเอง
สู่การปฏิบัติด้านการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ระดับความเป็นไปได้ ในการนำรูปแบบ สู่การปฏิบัติ		ผลการยืนยัน การนำสาระสำคัญ ของรูปแบบสู่การปฏิบัติ ตรงกับสภาพจริง	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
5. ด้านการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม				
5.1. การเปลี่ยนแปลงตนเองโดยการพัฒนาดตนเองให้เป็นผู้นำ กลุ่มได้	4.12	0.75	4.20	1.00
5.2. การแสดงออกถึงความกตัญญูรู้คุณผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณ	4.23	0.75	4.60	0.54
5.3. การเป็นผู้มีสัมมาคารวะ มีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อ ผู้ใหญ่ ต่อครูอาจารย์	4.29	0.69	4.40	0.89
5.4. การแสดงความรอบรู้ด้วยการสร้างสรรค์งานผ่าน กระบวนการใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม	4.13	0.80	4.20	1.00
5.5. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้วยการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของไทย	4.28	0.70	4.60	0.54
5.6. การปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ กฎระเบียบของ สถาบัน หรือของสังคมอย่างเคร่งครัด	4.22	0.75	4.20	0.83
5.7. การมีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำโดยมีเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม กำกับตลอดเวลา	4.29	0.71	4.40	0.54
5.8. การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า รวมทั้งเพิ่มคุณค่าจาก ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด	4.21	0.76	4.40	0.89
5.9. การมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติของชาติโดย ตระหนักเสมอว่าตนเองเป็นเจ้าของ	4.20	0.77	4.00	1.00
5.10. การพัฒนาตนเองให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับการ เปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ	4.17	0.77	4.40	0.89
5.11. การสร้างความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยให้การยอมรับสิ่ง	4.18	0.73	4.60	0.89
5.12. การแสดงความสามารถเผชิญสภาพปัญหาของสังคม รวมทั้งพร้อมเผชิญหน้าในการแก้ไขด้วยอาศัยหลัก เหตุผล	4.19	0.72	4.40	0.89
5.13. การมีความรู้เท่าทันสถานการณ์ด้านการเมือง โดยรู้จัก แยกแยะคนดีหรือคนไม่ดี ด้วยการสนับสนุนคนดีให้ ปกครองบ้านเมือง	4.11	0.77	3.80	1.00
5.14. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ทางด้านการเมืองใน ฐานะ เป็นนักศึกษาซึ่งเป็นเยาวชนที่จะเป็นผู้พัฒนาชาติใน อนาคต	4.22	0.76	4.20	0.83
5.15. การพัฒนาตนเองให้สามารถชี้แนะ เสนอแนะ แยกแยะ สิ่งที่ถูกต้องออกจากสิ่งที่ไม่ถูกต้องของสังคม	4.18	0.80	4.25	0.50
รวม	4.20	0.56	4.29	0.78

จากตาราง 25 พบว่าผลการยืนยันการนำสาระสำคัญของรูปแบบสู่การปฏิบัติด้านการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคมตรงกับสภาพจริงอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.29 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.78) หากพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่เกี่ยวกับการแสดงออกถึงความกตัญญูคุณผู้ปกครอง ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณ (ค่าเฉลี่ย 4.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54) ข้อที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้วยการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของไทย (ค่าเฉลี่ย 4.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54) และข้อที่เกี่ยวกับการสร้างความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยให้การยอมรับสิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89) ตรงกับสภาพจริงอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่เกี่ยวกับการมีความรู้เท่าทันสถานการณ์ด้านการเมือง โดยรู้จัก แยกแยะคนดีหรือคนไม่ดี ด้วยการสนับสนุนคนดีให้ปกครองบ้านเมือง ตรงกับสภาพจริงอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย (ค่าเฉลี่ย 3.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00)

ตอนที่ 5 การบูรณาการเป็นรูปแบบ

ผู้วิจัยนำผลการศึกษา สังเคราะห์เอกสาร งานวิจัย และผลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาสร้างหรือร่างรูปแบบ นำร่างรูปแบบเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ให้ข้อเสนอแนะและประเมินความเหมาะสม ได้รูปแบบและจัดทำแบบสอบถามประกอบรูปแบบเพื่อนำไปสอบถามนักศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ผลคือความเป็นไปได้ในการนำสาระสำคัญของรูปแบบสู่การปฏิบัติ รวมทั้งนำผลการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาให้การยืนยันที่ตรงกับสภาพจริง และได้บูรณาการเป็นรูปแบบการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

1. หลักการและเหตุผลของรูปแบบ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาตนเองของพสกนิกรทุกหมู่เหล่า ไม่ว่าจะเป็นพสกนิกรที่อยู่ในภาครัฐ เอกชน ภาคธุรกิจ ภาคเกษตรกรรม หรือภาคการศึกษา โดยเฉพาะในภาคการศึกษาซึ่งอาจจะเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา หรือระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน หากพิจารณาถึงการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองของนักศึกษาถือว่าเป็นสิ่งที่สมควรอย่างยิ่ง เพราะการดำเนินชีวิตของนักศึกษาที่อยู่วัยศึกษาเล่าเรียน ย่อมจำเป็นต้องตระหนักถึงฐานะทางเศรษฐกิจของนักศึกษาเอง โดยจำเป็นต้องดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ ใช้หลักเหตุผล พยายามสร้างภูมิคุ้มกันในตัวโดยศึกษาเล่าเรียนให้รู้ลึกและเข้าใจในศาสตร์ที่ตนเองศึกษา ย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองในการได้งานทำ จึงเป็นเพราะสร้างภูมิคุ้มกันโดยมีความมั่นคงในชีวิตในอนาคต อีกทั้งจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนคือมีความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรมได้แก่ความซื่อสัตย์ สุจริต มีสติปัญญา ขยัน อดทน แบ่งปัน เป็นต้น แต่การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าวมาประยุกต์เพื่อพัฒนาตนเองยังไม่มีรูปแบบ ยังไม่มีแนวทางของการปฏิบัติที่ชัดเจน จึงควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาตนเองของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้เพราะว่าหากมีรูปแบบที่ชัดเจน ก็ย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ เพราะจะมีแนวทาง มีหลักปฏิบัติ มีวิธีการปฏิบัติ รวมทั้งย่อมก็ให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

รูปแบบของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาตนเองของนักศึกษาจึงจำเป็นต้องเริ่มจากการพัฒนาตนเองด้วยการแสวงหาความรู้ใส่ตัวเอง ถือว่าเป็นการพัฒนาตนเองในการศึกษาด้วยการเรียนรู้เพื่อรู้ คือ รู้สาระที่เป็นเนื้อหาวิชาอย่างแจ่มแจ้ง ตลอดจนการสร้าง

ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาวิชาที่ศึกษา อีกทั้งมีทักษะ มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาที่นักศึกษาได้ศึกษาอย่างแจ่มแจ้งชัดเจน เพื่อนำความรู้ความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติด้วยการประกอบอาชีพอย่างสุจริต การพัฒนาตนเองเพื่อการเรียนรู้เพื่อรู้ อาจเริ่มจากการฝึกการสังเกต การตั้งใจฟัง การฝึกการตั้งคำถาม การฝึกการวิจัย ฝึกเชื่อมโยงบูรณาการ หรือแม้กระทั่งการฝึกการเขียน เป็นต้น ซึ่งเป็นการพัฒนาตนเองเพื่อการเรียนรู้เพื่อรู้ ซึ่งเป็นการพัฒนาตนเองของนักศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้ด้วยอาศัยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐาน

การพัฒนาตนเองในการศึกษาด้วยการเรียนรู้นำไปสู่การปฏิบัติ ก็เป็นกระบวนการ เป็นวิธีการ เป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปแบบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ด้วยเหตุผลว่าหากทุกคนรู้หลักวิชาการ คือ รู้ ทฤษฎี หลักการ หรือหลักวิชาที่ดีแล้ว ย่อมนำความรู้ที่ได้ศึกษาเรียนรู้มานั้นนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง แม่นยำ เป็นผู้ที่มีความรู้อย่างแจ่มแจ้ง ชัดเจนในสาขาวิชาที่ได้ศึกษามา ย่อมได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ดี มีความคิดดี และปฏิบัติดี ซึ่งจะสามารถใช้ความรู้เป็นที่พักพิงของตนเอง เป็นที่พักพิงของสังคม เป็นที่พักพิงของประเทศชาติได้ เพราะประเทศชาติต้องการคนที่มีความรู้ดี ปฏิบัติดี ความรู้ที่ผู้สำเร็จการศึกษาออกไปจากรั้วมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาที่เรียกว่าเป็นบัณฑิต ย่อมได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่รู้ลึกในศาสตร์ที่ตนเองได้ศึกษา และศาสตร์ที่มนุษย์ศึกษาอยู่ในปัจจุบันนี้ จะมีสองลักษณะ คือกลุ่มวิทยาศาสตร์ (Sciences) และกลุ่มมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ (Social Sciences) ซึ่งทุกคนต้องเลือกศึกษา เลือกเรียนรู้ตามที่ตนเองมีความถนัด เพราะการเรียนรู้ เป็นกระบวนการหรือเป็นวิธีการที่ผู้เรียนคือนักศึกษาได้ใช้ในการสร้างความหมายของข้อมูลและสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่รับเข้ามาทางประสาทสัมผัสให้เกิดเป็นความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ ความรู้สึก และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ก็จะกลายเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555 : 324) กล่าวคือสังคมหรือกลุ่มชน เช่น ผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียนที่เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ จึงมีการแสวงหาความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความรู้และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นสังคมแห่งการเรียนรู้ยังมุ่งหมายถึงสิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ ทั้งทางด้านกายภาพและทางด้านสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในสิ่งที่เรียน โดยปรับโครงสร้างหรือออกแบบหลักสูตรที่ให้ความสำคัญแก่สิ่งเหล่านี้ อนึ่งสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ที่มุ่งนำไปสู่การปฏิบัติ ยังมุ่งหมายถึงแนวคิดทางการบริหารการศึกษาที่เน้นความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องสร้างสถานศึกษาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนนักศึกษา ร่วมกับชุมชนและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน บุคคลในชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้แก่ ครู อาจารย์ ผู้บริหาร นักเรียนนักศึกษา ผู้ปกครอง ในการนี้การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้จะต้องมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเน้นที่การมีส่วนร่วม ผลลัพธ์ย่อมจะเกิดแก่บุคคลในชุมชนแห่งนั้น ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาตนเองในการศึกษาด้วยการเรียนรู้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง ผลลัพธ์ของการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ ย่อมจะเกิดแก่ตนเอง เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองในฐานะที่เป็นผู้ที่ศึกษาเล่าเรียน กล่าวคือความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาที่ตนเองได้ศึกษามา จะเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพซึ่งเป็นการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ สมดังพระบรมราโชวาทที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2533 ที่ได้อัญเชิญมาความว่า “การศึกษาค้นคว้าที่สำคัญและจำเป็นอย่างแรกคือการศึกษาแนวทางลึก อันได้แก่การฝึกฝนค้นคว้าวิชาเฉพาะของแต่ละคนให้เชี่ยวชาญ ชำนาญ แตะฉานลึกซึ้งและพัฒนาก้าวหน้าพร้อมกันนั้น ในฐานะนักปฏิบัติ ซึ่งจะต้องทำงานและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกับผู้อื่นฝ่ายอื่นอยู่เป็นปกติ ทุกคนจำเป็นต้องศึกษาแนวทางกว้างควบคู่กันไปด้วย การศึกษาตามแนวทางนี้หมายถึงการศึกษาให้รู้ ให้ทราบถึงวิทยาการสาขาอื่น ๆ ตลอดจนความรู้รอบตัวเกี่ยวกับสถานะและวิวัฒนาการของบ้านเมืองและสังคมทุกแง่มุม เพื่อช่วยให้มองเห็น ให้เข้าใจปัญหาต่าง ๆ อย่างชัดเจนถ้วน และสามารถนำวิชาการด้านของตน ประสานเข้ากับวิชาด้านอื่น ๆ ได้โดยสอดคล้องและเหมาะสม”

พระบรมราโชวาทที่ได้พระราชทานนี้จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเน้นย้ำให้เห็นว่าการศึกษารเรียนรู้เพื่อรู้อันเป็นการศึกษาในศาสตร์สาขาวิชาให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งแล้ว ก็สามารถนำความรู้นั้นมาใช้ในการทำงานโดยใช้เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกับผู้อื่น โดยเฉพาะเป็นการนำความรู้ในแนวทางคือการมีความรู้ความเข้าใจในวิทยาการสาขาต่าง ๆ รวมทั้งความรู้รอบตัวไปช่วยแก้ไขปัญหา จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาอันเป็นแนวทางของการปฏิบัติอย่างเหมาะสม สอดคล้องกลมกลืนกัน

อนึ่งทุกคนในสังคมให้การยอมรับว่าคนที่มีการศึกษาย่อมพัฒนาตนเองให้ไปสู่จุดมุ่งหมายของการดำเนินชีวิตที่พึงประสงค์ได้ หมายความว่าการศึกษาหรือการเรียนรู้และความเข้าใจในศาสตร์สาขาที่ตนศึกษาอย่างลึกซึ้งย่อมก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะ ความเชี่ยวชาญ เกิดประสบการณ์และสามารถนำตนเองไปสู่จุดมุ่งหมายของการดำเนินชีวิตได้อย่างราบรื่น เมื่อการดำเนินชีวิตอย่างราบรื่น คือ การดำเนินการไปตามหลักพื้นฐานของความรู้ ความจริงที่ได้รับการพัฒนาจนเกิดทักษะความเชี่ยวชาญ หรือเกิดประสบการณ์ดังกล่าวแล้ว ก็จะเป็นพลเมืองดีของสังคม เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และของโลก ดังนั้นการศึกษาคือการเรียนรู้จึงได้รับการยอมรับว่าสามารถพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ เมื่อเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ก็จะเป็นพลเมืองดีของสังคมหรือของประเทศนั้น ๆ อนึ่งการพัฒนาตนเองในการศึกษาด้วยการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็นพลเมืองที่ดี จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ดำรงตนอยู่ในความพอเพียง มีเหตุผลที่จะรับฟังความคิดเห็นหรือการแสดงออกด้วยเหตุผลของผู้อื่น อันจะสร้างภูมิคุ้มกันในตัว ทั้งนี้การเป็นพลเมืองดีนั้น จำเป็นต้องมีเงื่อนไขแห่งความรู้และเงื่อนไขคุณธรรมจริยธรรมประกอบกันด้วย จึงได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้พัฒนาตนเองที่มีพื้นฐานมาจากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง

การพัฒนาตนเองในการศึกษาด้วยการเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เป็นรูปแบบวิธีการหรือมีแนวทางปฏิบัติที่นักศึกษาซึ่งอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา จำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาถือว่าเป็นสังคมวิชาการ เป็นสังคมของผู้ที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ เมื่อบุคคลได้เข้ามาเป็นนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาแล้ว นักศึกษาจะต้องดำเนินชีวิตในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมอุดมศึกษาด้วยการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน เป็นผู้ที่ต้องแสวงหาความรู้ เพื่อที่จะนำความรู้ไปพัฒนาตนเอง โดยมีความเชื่อมั่นว่าหากผู้ที่มีความรู้แล้ว ย่อมดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ในท่ามกลางของสังคมที่มีความเชื่อ มีศรัทธาทางศาสนาที่แตกต่างกัน มีวิถีชีวิต มีความเป็นอยู่ มีการดำรงตนหรือมีฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ดังนั้นความคิดเห็น ทัศนคติ ย่อมจะต้องแตกต่างกัน นักศึกษาที่อยู่ในสถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัว ปรับแนวความคิดเพื่อลดความขัดแย้งในความคิดเห็นของตน เมื่อลดความขัดแย้งของตนเองและของประชาคมที่อยู่ในสถาบันอุดมศึกษาได้แล้ว สังคมย่อมจะอยู่เป็นสุข เป็นสังคมอุดมปัญญา เป็นสังคมที่มีเหตุผล มีการสื่อสารด้วยสัมมาวาจา ดังนั้นการพัฒนาตนเองด้วยการเรียนรู้และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขจึงเป็นจุดสุดยอดของการพัฒนาตนเองตามหลักของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตนเองในการศึกษาด้วยการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสำคัญในแง่ว่าตนเองและสังคม ควรจะมีการเปลี่ยนแปลง หรือปรับเปลี่ยนเพื่อให้มีสิ่งใหม่ ๆ มีการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดของตนเอง เพื่อเป็นการสร้างสรรค์พัฒนาตนเอง และสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสังคม โดยมองในมิติที่ว่าหากตนเองมีการเปลี่ยนไปในทางที่ดีเป็นอันดับแรก สังคมย่อมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพราะว่าหน่วยของสังคมที่สำคัญก็คือปัจเจกบุคคลของสังคมนั่นเอง นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาถือว่าเป็นปัจเจกบุคคลที่ต้องเปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ถูกที่ควร หรือเปลี่ยนแปลงโดยการพัฒนาปรับปรุงตนเองให้เป็นคนดี คนเก่ง และเป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขแล้ว ถือได้ว่าสังคมแห่งนั้นได้ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า เป็นทรัพยากรบุคคลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ เป็นคนดีในแง่ว่ารู้จักและปฏิบัติตามหลักความพอประมาณ เป็นคนเก่งเพราะรู้จักการใช้หลักเหตุผลกับตนเองและผู้อื่น เป็นผู้ที่อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขเพราะว่ามีการ

สร้างภูมิคุ้มกันในตัวเองด้วยอาศัยความรู้ในวิทยาการสาขาต่าง ๆ ก่อให้เกิดความรอบรู้ รอบคอบและระมัดระวัง และมีคุณธรรมจริยธรรมคือความซื่อสัตย์สุจริต เอื้อเฟื้อ อดทน เป็นต้น ทฤษฎีการบุคคลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคมถือได้ว่าเป็นมิติที่นำไปสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นการพัฒนาเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคมด้วยถือว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นการพัฒนาคุณภาพที่สำคัญมากในยุคปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะว่าบุคคลที่อยู่ในสังคมย่อมมีการเปลี่ยนแปลง คือพัฒนาตนเองให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าโดยอยู่ในสังคมที่ได้ยึดถือหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเพื่อพัฒนาตนเองในฐานะที่เป็นนักศึกษา จึงเป็นสังคมพลวัต (Social Dynamic) เป็นสังคมอุดมปัญญา มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนตลอดไป

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

- 2.1. เพื่อค้นหาหลักการ วิธีการ หรือแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นรูปแบบสำหรับการพัฒนาตนเองของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 2.2. เพื่อเสนอหลักการ วิธีการ หรือแนวปฏิบัติที่เป็นรูปแบบแก่สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาใช้เป็นหลักการ วิธีการ หรือแนวปฏิบัติสำหรับพัฒนานักศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา

3. สาระสำคัญของรูปแบบ

สาระสำคัญของรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีองค์ประกอบการพัฒนาตนเองคือ (1) ด้านการพัฒนาตนเองในการศึกษาด้วยการเรียนรู้เพื่อรู้ (2) ด้านการพัฒนาตนเองในการศึกษาด้วยการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ (3) ด้านการพัฒนาตนเองในการศึกษาด้วยการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็นพลเมืองที่ดี (4) ด้านการพัฒนาตนเองในการศึกษาด้วยการเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และ (5) ด้านการพัฒนาตนเองในการศึกษาด้วยการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม โดยมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละองค์ประกอบ มีสาระสำคัญดังนี้

3.1.ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to Know) เป็นหลักการ วิธีการ แบบฉบับ แบบอย่างหรือระบบที่เป็นกระบวนการอันเป็นแบบการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับหรือเป็นต้นแบบอันเป็นหลักการดำเนินชีวิตนักศึกษา หรือกระบวนการยกระดับตนเองด้วยการเรียนรู้เพื่อรู้สิ่งใหม่ โดยเฉพาะการเรียนรู้ด้านความพอประมาณ การมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน โดยมีเงื่อนไขความรู้ คือรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และเงื่อนไขคุณธรรมคือซื่อสัตย์ สุจริต สติปัญญา ขยัน อดทน แบ่งปันซึ่งนักศึกษามีการเรียนรู้เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต อันเป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเรียนรู้เพื่อนำไปเป็นเครื่องมือสร้างความเข้าใจโลกการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจแนวคิดและประเด็นปัญหาใหม่ ๆ อย่างยั่งยืน มีสาระสำคัญดังนี้

- 3.1.1. มีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของสาขาวิชาชีพตามหลักสูตรที่มีการผสมผสานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3.1.2. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการเหตุผลอันเป็นแก่นสาระสำคัญของสาขาวิชาชีพตามหลักสูตร
- 3.1.3. มีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของสาขาวิชาชีพตามหลักสูตรที่ศึกษา
- 3.1.4. มีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการศึกษาเรียนรู้ของตนเองอย่างเหมาะสมพอเพียงเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์
- 3.1.5. มีการวางแผนการศึกษาของตนเองเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตามหลักสูตร
- 3.1.6. มีเทคนิควิธีการศึกษาเนื้อหาของแต่ละรายวิชาในสาขาวิชาชีพตามหลักสูตรอย่างมีเป้าหมาย

- 3.1.7. มีความรู้ความเข้าใจแก่นสาระสำคัญด้านความรู้ทางวิชาชีพและด้านคุณธรรมจริยธรรมของวิชาชีพ
- 3.1.8. มีการวางแผนหรือคาดหวังในการนำความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาชีพไปใช้ในการแสวงหางานทำ
- 3.1.9. มีความคาดหวังในการนำความรู้ความเข้าใจแก่นสาระสำคัญของสาขาวิชาชีพไปประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างมีเหตุผล
- 3.1.10. มีการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองด้วยการศึกษารายวิชาของสาขาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติอย่างครบถ้วนตามหลักสูตร
- 3.1.11. มีการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองโดยใช้ทักษะทางปัญญา เช่น การฝึกสังเกต การฟัง การจดบันทึก การนำเสนอข้อมูล
- 3.1.12. มีการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองโดยเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมความรู้ ความสำเร็จ เพื่อพัฒนาทักษะที่สถาบันจัดให้ทุกครั้ง
- 3.1.13. มีการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองด้วยการติดตามความก้าวหน้าของสาขาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง
- 3.1.14. มีการคาดหวังตำแหน่งงานที่สอดคล้องกับสาขาวิชาชีพตามหลักสูตรหลังสำเร็จการศึกษา
- 3.1.15. มีความรู้ที่เป็นหลักการ ทฤษฎีอันเป็นองค์ความรู้ในสาขาวิชาชีพที่ศึกษา
- 3.1.16. มีความรู้จากผลการวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้วนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ
- 3.1.17. มีความรู้เฉพาะด้านเพื่อพัฒนาต่อยอดรวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาในวิชาชีพที่ศึกษา
- 3.1.18. มีการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต
- 3.1.19. มีการเรียนรู้ทักษะภาษาไทยและภาษาต่างประเทศรวมทั้งใช้ในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม
- 3.1.20. มีการเรียนรู้รวมทั้งใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ
- 3.1.21. มีการเรียนรู้รวมทั้งใช้ข้อมูลทางสถิติหรือคณิตศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม
- 3.1.22. มีการใช้เงื่อนไขความรู้ในสาขาวิชาอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง ไม่ประมาท
- 3.1.23. มีความรู้ความสามารถในการจัดการปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมในสาขาวิชาชีพ
- 3.1.24. มีความรู้ความเข้าใจรวมทั้งปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 3.1.25. มีความรู้ความเข้าใจในในกฎระเบียบ ข้อบังคับนำไปสู่การปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น

3.2.ด้านการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ (Learning to Do) เป็นหลักการ วิธีการ แบบฉบับ แบบอย่างหรือระบบที่เป็นกระบวนการอันเป็นแบบการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับหรือเป็นต้นแบบอันเป็นหลักการดำเนินชีวิตของนักศึกษาหรือกระบวนการยกระดับตนเองด้วยการลงมือเป็นผู้ปฏิบัติโดยการเป็นนักคิดไปพร้อม ๆ กัน มีความเข้าใจในสิ่งที่ได้ปฏิบัติอันมีพื้นฐานจากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความก้าวหน้าให้กับตนเอง สังคมโลกและท้องถิ่น การแสวงหาความรู้ในด้านเทคนิควิธีการและฝึกฝนในวิชาชีพตลอดเวลา มีการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในฐานะเป็นนักศึกษา รวมทั้งมีการสร้างศักยภาพที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างสร้างสรรค์และรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมด้วยการวางแผนพัฒนาตนเอง การดำเนินการปฏิบัติ มีการตรวจสอบประเมินตนเองอย่างมุ่งมั่น รวมทั้งมีการนำผลการตรวจสอบประเมินตนเองมาปรับปรุงพัฒนาตนเองตลอดเวลา มีสาระสำคัญดังนี้

- 3.2.1. มีองค์ความรู้ที่เป็นหลักการ ทฤษฎีในสาขาวิชาชีพอย่างเพียงพอเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางสู่การปฏิบัติ
- 3.2.2. มีการนำความรู้ที่เป็นหลักการ ทฤษฎีมาเป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ
- 3.2.3. มีการดำเนินการตามขั้นตอนของแผนโดยอาศัยหลักการ ทฤษฎีในสาขาวิชาชีพของหลักสูตรอย่างเชี่ยวชาญ
- 3.2.4. มีการศึกษา ทดสอบสื่อ วัสดุอุปกรณ์เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญก่อนลงมือปฏิบัติ

- 3.2.5. มีการศึกษาสาเหตุของสภาพปัญหาในสาขาวิชาชีพที่ศึกษาให้เข้าใจอย่างชัดเจนก่อนลงมือปฏิบัติ
- 3.2.6. มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่เป็นสภาพปัญหาในสาขาวิชาชีพที่ศึกษาแล้วนำมาเป็นหลักการสู่การปฏิบัติ
- 3.2.7. มีการนำผลของการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาปฏิบัติเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง
- 3.2.8. มีการสร้างภูมิคุ้มกันโดยอยู่ภายใต้การให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิดเมื่อมีการฝึกภาคปฏิบัติในสาขาวิชาชีพ
- 3.2.9. มีการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองโดยยึดถือกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดในการฝึกภาคปฏิบัติในสาขาวิชาชีพ
- 3.2.10. มีการใช้อุปกรณ์ป้องกันเพื่อความปลอดภัยเมื่อมีการฝึกภาคปฏิบัติในสาขาวิชาชีพ
- 3.2.11. มีการปฏิบัติตนโดยอาศัยเงื่อนไขความรู้คือรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ดำรงตนอยู่ในความไม่ประมาททุกเรื่อง
- 3.2.12. มีการปฏิบัติตนโดยอาศัยกฎระเบียบของความปลอดภัยในสาขาวิชา
- 3.2.13. มีการปฏิบัติตนโดยอาศัยเงื่อนไขคุณธรรมคือซื่อสัตย์ สุจริต มีสติปัญญา ขยัน อดทน แบ่งปัน
- 3.2.14. มีการประเมินผลของตนเองในภาคปฏิบัติตามหลักการ ทฤษฎีในสาขาวิชาชีพ
- 3.2.15. มีการนำผลการประเมินตนเองมาพัฒนาปรับปรุงองค์ความรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

3.3.ด้านการเรียนรู้เพื่อเป็นพลเมืองที่ดี (Learning to Be) เป็น หลักการ วิธีการ แบบฉบับ

แบบอย่างหรือระบบที่เป็นกระบวนการอันเป็นแบบการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับหรือเป็นต้นแบบอันเป็นหลักการดำเนินชีวิตนักศึกษาหรือกระบวนการยกระดับตนเองด้วยการปฏิบัติตนหรือการสร้างคุณลักษณะในตนเองในฐานะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นผู้ปฏิบัติ ซึ่งมีความสำคัญและสามารถกำหนดผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต การกระตุ้นให้ทรัพยากรมนุษย์ค้นพบและทดลองสิ่งใหม่ ๆ การแสวงหาคคุณค่าร่วมกันอันเป็นคุณค่าสากลของความเป็นมนุษย์ การพัฒนาบุคลิกภาพ พัฒนาอัตลักษณ์ สร้างความรู้ให้เกิดแก่ตนเองและการเติมเต็มความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น การเป็นผู้มีความสามารถที่จะกระทำการใด ๆ ด้วยความเป็นตัวของตัวเอง มีความรับผิดชอบและมีความยุติธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน หรือเป็นผู้มีสุขภาพ สามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของระบบอุปถัมภ์ เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา เคารพกฎหมาย ใช้กติกาในการแก้ปัญหา รวมทั้งรับผิดชอบต่อสังคม ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม รวมทั้งมีคุณธรรมพื้นฐานได้แก่ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจ ทั้งนี้ได้ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐาน มีสาระสำคัญดังนี้

- 3.3.1. มีการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองเพื่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 3.3.2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถพึ่งพาตนเองได้
- 3.3.3. มีการใช้หลักเหตุผลโดยการมองผู้อื่นว่าเป็นผู้มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
- 3.3.4. มีการใช้สิทธิเสรีภาพไปในทางสร้างสรรค์เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองและสังคม
- 3.3.5. มีความระมัดระวังที่จะไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น
- 3.3.6. มีความเคารพในความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนารวมทั้งพื้นฐานทางสังคมของผู้อื่น
- 3.3.7. มีการเคารพกติกา เคารพกฎหมายด้วยการปฏิบัติตามกฏกติกา กฎหมายโดยไม่เลือกชั้นวรรณะ
- 3.3.8. มีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมจริยธรรมได้แก่การมีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี
- 3.3.9. มีการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา
- 3.3.10. มีความกตัญญูรู้คุณ รวมทั้งตอบแทนบุญคุณต่อผู้มีพระคุณ

- 3.3.11. มีส่วนร่วมในการคิด ร่วมทำ รวมทั้งร่วมรับผิดชอบอันเป็นการพัฒนาตนเอง
- 3.3.12. มีความตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโดยเคารพในความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา ไม่แก้ปัญหด้วยความรุนแรง
- 3.3.13. มีจิตสาธารณะโดยมีความกระตือรือร้นที่จะร่วมขับเคลื่อนสังคมด้วยความรับผิดชอบ
- 3.3.14. มีทักษะทางปัญญาโดยมีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่าง ๆ
- 3.3.15. มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์โดยมีความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีความสามารถในการวางแผน รวมทั้งรับผิดชอบ
- 3.3.16. มีการสร้างสรรค์งานหรือประดิษฐ์ด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นการพึ่งพาตนเองได้
- 3.3.17. มีการสร้างแรงบันดาลใจให้ตนเองหรือผู้อื่นให้ค้นพบสิ่งใหม่ ๆ อันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง

3.4.ด้านการเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (Learning to Live together) เป็นหลักการ วิธีการ แบบฉบับ แบบอย่างหรือระบบที่เป็นกระบวนการอันเป็นแบบการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับหรือเป็น ต้นแบบอันเป็นหลักการดำเนินชีวิตนักศึกษาหรือกระบวนการยกระดับตนเองด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วม การสร้าง ความร่วมมือกับผู้อื่นในสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรมหรือในวัฒนธรรมร่วมสมัย มีการพัฒนาความเข้าใจบุคคลอื่น รวมทั้งความเข้าใจในประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ ในคุณค่าของตนและของสังคมอื่น การสร้าง ความอดทน การให้ความเคารพ การต้อนรับหรือแม้แต่การให้การยอมรับบุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้าน ความคิด ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรม มีการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมต่อความหลากหลายทาง วัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคมรอบโลก การสร้างศักยภาพเพื่อพร้อมรับสถานการณ์ พร้อมรับภาวะกดดัน ภาวะข้อ ขัดแย้งหรือภาวะคับขันทุกชนิด มีสาระสำคัญดังนี้

- 3.4.1. มีการเรียนรู้ในการเข้าสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- 3.4.2. มีการเรียนรู้พฤติกรรมของคนในสังคม รวมทั้งสร้างความตระหนักในความสามัคคี
- 3.4.3. มีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ความต้องการของสังคม รวมทั้งนำมาพัฒนาเป็นความรู้ของตนเอง
- 3.4.4. มีการพัฒนาศักยภาพในเชิงวิเคราะห์ เพื่อสร้างสรรค์สังคมให้เป็นสังคมน่าอยู่
- 3.4.5. มีการพัฒนาศักยภาพในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของคนในสังคมโดยใช้หลักสันติวิธี
- 3.4.6. มีการสร้างความตระหนักในสิทธิของตนเองรวมทั้งให้ความเคารพสิทธิของผู้อื่น
- 3.4.7. มีการเรียนรู้ด้วยการสำรวมกาย วาจา รวมทั้งมีจิตอาสาเพื่อสร้างความเป็นหุ้นส่วนอย่างสร้างสรรค์ของสังคม
- 3.4.8. มีการเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมั่นคง อย่างยั่งยืน อย่างมีความสุขด้วยการให้อภัยรวมทั้งให้การยอมรับซึ่งกันและกัน
- 3.4.9. มีการเรียนรู้จุดมุ่งหมายของสังคมโดยเฉพาะรู้จักรักษาสถาปัตยกรรมของสังคมอันเป็นผลประโยชน์ของส่วนรวม
- 3.4.10. มีการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน รวมทั้งความเข้าใจในประวัติศาสตร์ ความเชื่อในคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณี
- 3.4.11. มีการเรียนรู้เพื่อสร้างศักยภาพเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ พร้อมรับภาวะกดดัน ภาวะข้อขัดแย้งหรือภาวะคับขันทุกชนิดในสังคม
- 3.4.12. มีการเรียนรู้ด้วยการฝึกจิตคิดสร้างสรรค์เป็นการสร้างความร่วมมือร่วมใจกันในการทำกิจกรรม เช่น กิจกรรมสโมสรมักศึกษา กิจกรรมเชียร์
- 3.4.13. การเรียนรู้ด้วยการฝึกจิตอาสาทำกิจกรรมเป็นลักษณะกิจกรรมที่ทำด้วยความเต็มใจ

3.4.14. การเรียนรู้ด้วยการฝึกเสียสละโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ เช่น การขึ้นอาสาไปทำงานร่วมกับผู้อื่น การอาสาช่วยเหลือสังคมให้เกิดความยุติธรรม

3.4.15. การเรียนรู้ด้วยการฝึกจิตคิดผูกมิตรสัมพันธ์เป็นการสร้างมิตรไมตรีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

3.5. ด้านการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม (Learning to Transform Oneself and Society) เป็น หลักการ วิธีการ แบบฉบับ แบบอย่างหรือระบบที่เป็นกระบวนการอันเป็นแบบการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับหรือเป็นต้นแบบอันเป็นหลักการดำเนินชีวิตนักศึกษาหรือกระบวนการยกระดับตนเองด้วยการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคมไปในทางที่ดี ในทางสร้างสรรค์ เป็นลักษณะการศึกษาเพื่อสร้างความยั่งยืน โดยมีหลักการเพื่อปรับเปลี่ยนตนเองและสังคมให้ตระหนักว่าปัจเจกบุคคลที่ทำงานอย่างอิสระหรือทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถปรับเปลี่ยนโลกได้ โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนให้เป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนสังคม และการศึกษาที่มีคุณภาพประกอบด้วยคุณค่าของการศึกษาที่เกิดจากพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะการปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เป็นอารมณ์หรือเป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับเปลี่ยนวิธีคิด ปรับเปลี่ยนสังคมระดับประเทศ สังคมโลกให้เป็นสังคมที่น่าอยู่อย่างยั่งยืน มีสาระสำคัญดังนี้

- 3.5.1. มีการเปลี่ยนแปลงตนเองโดยการปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
- 3.5.2. มีความกตัญญูรู้คุณผู้ปกครอง ครูอาจารย์
- 3.5.3. การเป็นผู้มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ ต่อครูอาจารย์
- 3.5.4. มีการแสดงความรอบรู้ด้วยการสร้างสรรค์งานผ่านกระบวนการใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม
- 3.5.5. มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้วยการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย
- 3.5.6. มีการปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ กฎระเบียบของสถาบัน ของสังคมอย่างเคร่งครัด
- 3.5.7. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำโดยมีเงื่อนไขความรู้และคุณธรรมกำกับตลอดเวลา
- 3.5.8. มีการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า รวมทั้งเพิ่มคุณค่าจากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด
- 3.5.9. มีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติของชาติโดยตระหนักเสมอว่าตนเองเป็นเจ้าของ
- 3.5.10. การพัฒนาตนเองให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ
- 3.5.11. มีความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยให้การยอมรับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปในทางสร้างสรรค์
- 3.5.12. มีความสามารถเผชิญสภาพปัญหาของสังคม รวมทั้งพร้อมเผชิญหน้าในการแก้ไขด้วยอาศัยหลักเหตุผล
- 3.5.13. มีความรู้เท่าทันสถานการณ์ด้านการเมือง โดยรู้จักแยกแยะคนดีหรือคนไม่ดี ด้วยการสนับสนุนคนดีให้ปกครองบ้านเมือง
- 3.5.14. มีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ทางด้านการเมืองในฐานะเป็นนักศึกษาซึ่งเป็นเยาวชนที่จะเป็นผู้พัฒนาชาติในอนาคต
- 3.5.15. มีการพัฒนาตนเองให้สามารถชี้แนะ เสนอแนะ แยกแยะสิ่งที่ถูกต้องออกจากสิ่งที่ไม่ถูกต้องของสังคม

4. แนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ

- 4.1. นำไปพัฒนาเป็นดัชนีบ่งชี้คุณภาพของการพัฒนาตนเองของนักศึกษาในสถาบันการศึกษาทุกแห่ง
- 4.2. นำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับฝ่ายกิจการนักศึกษา โดยอาจจัดเป็นโครงการฝึกอบรม เข้าค่าย ศึกษาดูงาน หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะสามารถขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรูปธรรม
- 4.3. นำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมนักศึกษาโดยเน้นที่กระบวนการเรียนรู้
- 4.4. นำไปพัฒนาเป็นคู่มือการพัฒนาตนเองของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

- 4.5. นำไปสู่การวางแผนการจัดการเรียนการสอน โดยสอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้อยู่ในทุกหลักสูตร
- 4.6. นำไปสู่การดำเนินการฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ เช่น ฝึกการฟัง การสังเกต การตั้งคำถาม การฝึกค้นหาคำตอบหรือการฝึกการวิจัย เป็นต้น
- 4.7. นำไปสู่การดำเนินการเพิ่มแนวทางหรือหลักปฏิบัติไว้ในรายวิชาหรือในหลักสูตร หรือเน้นการจัดกิจกรรม เช่น การประหยัด การออมเงิน เป็นต้น
- 4.8. นำไปสู่การดำเนินการฝึกปฏิบัติหรือสร้างแบบจำลองเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เช่น ฝึกหัดการเลือกตั้ง ฝึกหัดแสดงความคิดเห็น เป็นต้น
- 4.9. นำไปสู่การดำเนินการฝึกอบรมหรือฝึกเพื่อเป็นผู้ที่มีจิตอาสา มีจิตสาธารณะโดยการบำเพ็ญตนช่วยเหลือสังคม
- 4.10. นำไปสู่การดำเนินการสร้างความตระหนักในการเปลี่ยนแปลงตนเองและเปลี่ยนแปลงสังคม พัฒนาสังคมให้เป็นสังคมที่น่าอยู่ เป็นสังคมอุดมปัญญา ด้วยถือว่าการเปลี่ยนแปลงคือการพัฒนาไปสู่คุณภาพของตนเองและของสังคมโดยภาพรวม
- 4.11. นำไปสู่การตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของการวางแผน การดำเนินการ การวัดผลและประเมินผลโดยภาพรวม
- 4.12. นำผลอันเกิดจากแนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติไปพัฒนาปรับปรุงแนวทางในการดำเนินการครั้งต่อไป

5. เงื่อนไขการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ

- 5.1. มีการจัดการเรียนการสอนโดยสอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้อยู่ในทุกหลักสูตรทุกระดับ
- 5.2. มีการเน้นการฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ เช่น ฝึกการฟัง การสังเกต การตั้งคำถาม การฝึกค้นหาคำตอบหรือการฝึกการวิจัย เป็นต้น
- 5.3. มีการเพิ่มแนวทางหรือหลักปฏิบัติไว้ในรายวิชาหรือในหลักสูตร หรือเน้นการจัดกิจกรรม เช่น การประหยัด การออมเงิน เป็นต้น
- 5.4. มีการฝึกปฏิบัติหรือสร้างแบบจำลองเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เช่น ฝึกหัดการเลือกตั้ง ฝึกหัดแสดงความคิดเห็น เป็นต้น
- 5.5. มีการฝึกอบรมหรือฝึกเพื่อเป็นผู้ที่มีจิตอาสา มีจิตสาธารณะโดยการบำเพ็ญตนช่วยเหลือสังคม
- 5.6. มีการสร้างความตระหนักในการเปลี่ยนแปลงตนเองและเปลี่ยนแปลงสังคม พัฒนาสังคมให้เป็นสังคมที่น่าอยู่ เป็นสังคมอุดมปัญญา ด้วยถือว่าการเปลี่ยนแปลงคือการพัฒนาไปสู่คุณภาพของตนเองและของสังคมโดยภาพรวม